

Diplomová práce

Slovní zásoba českých rapových textů a jejich vnímání žáky

Studijní program:

N0114A300106 Učitelství pro střední školy a 2. stupeň základních škol

Studijní obory:

Anglický jazyk
Český jazyk a literatura

Autor práce:

Bc. Lukáš Krupka

Vedoucí práce:

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.
Katedra českého jazyka a literatury

Liberec 2024

Zadání diplomové práce

Slovní zásoba českých rapových textů a jejich vnímání žáky

Jméno a příjmení:

Bc. Lukáš Krupka

Osobní číslo:

P22000690

Studijní program:

N0114A300106 Učitelství pro střední školy a 2.
stupeň základních škol

Specializace:

Anglický jazyk
Český jazyk a literatura

Zadávací katedra:

Katedra českého jazyka a literatury

Akademický rok:

2022/2023

Zásady pro vypracování:

Diplomant v první řadě provede výběr interpretů rapu a jejich textů, jimž se bude v práci věnovat, vše zasadí do širšího subkulturního kontextu. Dále zrealizuje lingvistickou analýzu textů, zaměří se na lexikální stránku a sociolingvistické aspekty. V další fázi práce připraví výzkumnou sondu založenou na minidotazníku, v níž bude zjišťovat, jak žáci vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů (znalost významu, diskurzivní zakotvenost, možnost užití mimo subkulturu apod.). Získaná data následně vyhodnotí a interpreтуje.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce: tištěná/elektronická

Jazyk práce: čeština

Seznam odborné literatury:

Čermák, František: *Lexikon a sémantika*. Praha: NLN, 2010.

Čermák, František: *Morfematika a slovtvorba čeština*. Praha: NLN, 2012.

Filipec, Josef – Čermák, František: *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985.

Hauser, Přemysl: *Nauka o slovní zásobě*. Praha: SPN, 1986.

Martincová, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005.

Pischová, Karina: *Jazyk hudebních subkultur*. Obhájená diplomová práce, rkp.

Praha: UK PedF, 2004. Vedoucí práce PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Zeman, Ladislav P.: *Českej rap*. Praha: Mej Dej Praha, 2022.

Sborníky z plzeňských konferencí o slangu a argotu a o sociolektech.

Vedoucí práce:

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Katedra českého jazyka a literatury

Datum zadání práce:

30. dubna 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 30. dubna 2024

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

prof. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 30. dubna 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Ladislavu Janovcovi, Ph.D. za cenné rady a průběžnou zpětnou vazbu. Dále bych chtěl poděkovat kolegyním a kolegům, v jejichž vyučovacích hodinách bylo možné uskutečnit dotazníkové šetření. Velký dík patří také mé rodině za neutuchající podporu nejen po dobu studia.

Anotace

Diplomová práce se zabývá slovní zásobou českých rapových textů. První část práce se postupně věnuje terminologii rapu a jeho historii, dále nespisovnému jazyku, anglicismům, vulgarismům a postupům obohacování slovní zásoby, u kterých jsou uváděny příklady objevující se v rapových textech. V následující části práce je analyzována slovní zásoba vybraných českých rapových textů, u používaných výrazů se zaměříme na jejich lexikální stránku a sociolingvistické aspekty. Výběr interpretů rapu probíhal na základě jejich současné popularity, zejména na streamovacích platformách (Spotify, YouTube). Ze zvolených textů byl vytvořen korpus, ke sběru dat posloužila aplikace Sketch Engine, s jejíž pomocí bylo možné vyhledat nejpoužívanější výrazy. Práci uzavírá vyhodnocení a interpretace výsledků dotazníkového šetření provedeného na dvou školách v České republice, jehož cílem bylo zjistit, jak některé specifické lexikální jednotky českých rapových textů vnímají žáci. Žáci byli tázáni na 5 lexikálních jednotek, které byly vybrány na základě jejich výskytu v textech. Mezi zjišťovaná data patřila znalost významu, používání výrazu v běžné mluvě, diskurzivní zakotvenost nebo možnost užití mimo subkulturu. Žáci také zodpovídali otázky týkající se rapového hudebního stylu.

Klíčová slova: český rap, anglicismus, význam slova, analýza, slovní zásoba

Annotation

The diploma thesis deals with the vocabulary of Czech rap lyrics. The first part of the thesis focuses on rap terminology and history, non-standard language, anglicisms, vulgarisms and word-formation, with examples from the rap lyrics being mentioned in each topic. The following part of the thesis analyses the vocabulary of the chosen Czech rap lyrics and pays attention to their lexical aspects and sociolinguistic features. The selection of rap artists was based on their current popularity, particularly on streaming platforms Spotify and YouTube. A corpus was created from the chosen lyrics and the Sketch Engine app was used for data collection, allowing the identification of the most frequent expressions. The thesis concludes with the evaluation and interpretation of the results of a survey conducted in two schools in the Czech Republic, aimed at determining how students perceive specific lexical units in Czech rap lyrics. The students were asked about five lexical items which were selected based on their occurrence in the lyrics. The collected data included familiarity with the expression's meaning, usage in everyday speech, discursive position, or the possibility of usage beyond the subculture.

Key words: Czech rap, anglicism, word meaning, analysis, vocabulary

Obsah

ÚVOD	13
1 RAP A HIP HOP.....	15
1.1 Rap	15
1.2 Hip hop.....	15
1.3 Historie hip hopu a rapu	16
1.4 Hip hop a rap v České republice	18
1.4.1 Začátky hip hopu a rapu v ČR a jejich postupný vývoj	18
1.4.2 Hip hop a rap ve 21. století	19
1.5 Subžánry rapu.....	21
1.5.1 Pop rap.....	21
1.5.2 Drill	22
1.5.3 Trap.....	22
1.5.4 Emo rap	22
1.5.5 Country rap.....	23
2 STRATIFIKACE NÁRODNÍHO JAZYKA	24
2.1 Spisovný jazyk	24
2.2 Nespisovný jazyk	25
2.2.1 Slang.....	25
2.2.2 Obecná čeština.....	27
2.2.3 Argot.....	28
3 ANGLICISMY A VULGARISMY	29
3.1 Anglicismy	29
3.1.1 Adaptace anglicismů do češtiny	29
3.2 Vulgarismy	31
4 OBOHACOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSOPY	34
4.1 Transpoziční postupy.....	34

4.1.1	Metaforizace	34
4.1.2	Metonymizace	35
4.1.3	Tvoření víceslovných názvů.....	35
4.1.4	Přejímání	36
4.2	Transformační postupy	37
4.2.1	Derivace	37
4.2.2	Kompozice	37
4.2.3	Abreviace.....	38
4.3	Zvláštní způsoby tvoření slov – Transformačně-transpoziční postupy	39
4.3.1	Mechanické krácení.....	39
4.3.2	Překrucování.....	40
4.3.3	Univerbizace.....	41
4.3.4	Blending	41
4.4	Neologismy	42
5	LINGVISTICKÁ ANALÝZA.....	44
5.1	Metodologie	44
5.1.1	Výběr textů	44
5.1.2	Sběr dat.....	45
5.2	Přejímky užívané v rapových textech	46
5.2.1	Lexémy <i>flex, flexit</i>	46
5.2.2	Lexém <i>banger</i>	47
5.2.3	Lexémy <i>beef, diss track, opp</i>	47
5.2.4	Lexémy <i>vibe, shawty, bro, baller</i>	48
5.2.5	Lexémy <i>shit, bitch</i>	50
5.2.6	Dodatek k užívání přejímek	51
5.3	Označení peněz v rapových textech	53
5.3.1	Přejímky	53

5.3.2 Další expresivní pojmenování	55
5.4 Vulgarismy	57
5.4.1 Lexémy označující ženský vnější pohlavní orgán.....	57
5.4.2 Lexémy <i>zmrda, jebat</i>	58
5.5 Další výrazy.....	59
5.6 Obecná hojně používaná slova	60
6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	61
6.1 Oblíbenost českého rapu u žáků.....	61
6.1.1. Preferování rapové interpreti	63
6.1.2 Důvod poslechu rapových skladeb.....	64
6.1.3 Témata rapových skladeb	64
6.1.4 Rap a inspirace	66
6.1.5 Žáci a rapování o penězích.....	66
6.2 Žáci a výraz <i>flexit</i>	67
6.3 Žáci a výraz <i>vibe</i>	69
6.4 Žáci a výraz <i>love</i>	72
6.5 Žáci a výraz <i>beef</i>	75
6.6 Žáci a výraz <i>OG</i>	77
6.7 Shrnutí dotazníkového šetření	81
ZÁVĚR.....	82
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	87
SEZNAM PŘÍLOH.....	96

Seznam tabulek

Tabulka 1: Nejčastější přejímky v rapových textech (nezahrnuje výrazy označující peníze)..	51
Tabulka 2: Výrazy označující peníze v rapových textech	56
Tabulka 3: Nejčastěji využívané vulgarismy v rapových textech	59
Tabulka 4: Oblíbení rapeři žáků	64
Tabulka 5: Oblíbená témata skladeb	65
Tabulka 6: V čem mě rap inspiroval.....	66
Tabulka 7: Synonyma k výrazu flexit.....	68
Tabulka 8: Slova v kontextu s výrazem flexit	69
Tabulka 9: Kde/od koho jste slyšeli výraz flexit?	69
Tabulka 10: Význam slova vibe	71
Tabulka 11: Slova v kontextu s výrazem vibe.....	71
Tabulka 12: Kde/od koho jste slyšeli výraz vibe?	72
Tabulka 13: Význam slova love	73
Tabulka 14: Která další slova se mi s výrazem love vybaví	74
Tabulka 15: Kde/od koho jste slyšeli výraz love?	74
Tabulka 16: Význam slova beef	76
Tabulka 17: Kde/od koho jste slyšeli výraz beef?	77
Tabulka 18: Význam výrazu OG.....	78
Tabulka 19: Která další slova se mi s výrazem OG vybaví.....	79
Tabulka 20: Kde/od koho jste slyšeli výraz OG.....	80

Seznam grafů

Graf 1: Oblíbenost českého rapu u žáků	62
Graf 2: Oblíbenost českého rapu u žáků dvou různých škol.....	63
Graf 3: Využívání výrazu flexit v běžné mluvě.....	67
Graf 4: Využívání výrazu vibe v běžné mluvě	70
Graf 5: Využívání výrazu love v běžné mluvě	73
Graf 6: Využívání výrazu beef v běžné mluvě	75
Graf 7: Využívání výrazu OG v běžné mluvě.....	77

ÚVOD

Český rap se stal v posledních pěti letech jedním z nejposlouchanějších hudebních žánrů v České republice. Prokazuje to nejen signifikantní množství posluchačů na internetových streamovacích platformách, ale i vyprodané hudební kluby, haly a festivaly. Populární hudební žánr rezonuje zejména mezi dospívající populací, proto se práce rozhodla zaměřit na to, jakým způsobem právě mladá generace vnímá dnešní český rap, ovšem ne pouze jako hudební žánr, ale i jako jazykový organismus mající svou specifickou slovní zásobou.

První kapitola práce vymezuje termíny rap a hip hop, mapuje jejich historii v USA i České republice a přibližuje čtenáři současné rapové pojetí. Kapitola druhá se věnuje základním pojmům a termínům, se kterými se pracuje v navazujících kapitolách, nejvíce pozornosti je věnováno slangu. Anglicismy a vulgarismy, jejichž výskyt je v rapových textech zjevný a mnohočetný, jsou předmětem kapitoly třetí. Čtvrtá kapitola práce se zaměřuje na obohacování slovní zásoby, konkrétně na transpoziční, transformační a transformačně-transpoziční postupy, u kterých jsou uváděny příklady objevující se v rapových textech.

V další části práce je analyzována slovní zásoba vybraných českých rapových textů, zaměřujeme se u používaných výrazů na jejich lexikální stránku a sociolingvistické aspekty. Výběr interpretů probíhal na základě jejich současné popularity, zejména na streamovacích platformách (Spotify, YouTube). Nahlíženo bylo na počet posluchačů a počet poslechnů u jednotlivých skladeb. Zda byli interpreti zvoleni relevantně vzhledem k oblíbenosti u žáků, odhalují v poslední kapitole práce odpovědi samotných žáků v dotazníku. Zvolené texty interpretů byly vloženy do jednoho dokumentu. Ke sběru dat posloužila aplikace Sketch Engine, která je určena k hlubší analýze textů v nejrůznějších jazycích a je primárně využívána ke zkoumání slov a jejich chování v textu. Analyzovány jsou zejména přejímky do českého jazyka, což jsou ve valné většině anglicismy. Další část analýzy je vymezena samostatným významovým okruhem, zabývá se početným množstvím synonym lexému „peníze“ v rapových textech. Poslední kapitola analytické části práce zkoumá používané vulgarismy v textech.

Práci uzavírá vyhodnocení a interpretace výsledků dotazníkového šetření na dvou školách v České republice, jehož cílem bylo zjistit, jak některé specifické lexikální jednotky českých rapových textů vnímají žáci. Žáci byli tázáni na 5 lexikálních jednotek, které byly vybrány na základě jejich výskytu v textech. Mezi zjišťovaná data patřila znalost významu, používání

výrazu v běžné mluvě, diskurzivní zakotvenost nebo možnost užití mimo subkulturu. Žáci také zodpovídali otázky týkající se rapového hudebního stylu.

Celkovým cílem práce je tedy čtenáři přiblížit hudební žánr český rap, analyzovat jeho slovní zásobu a zjistit, jak žáci vybraných škol ve věku 14 až 19 vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů, jaký mají k rapu vztah a jestli je nějakým způsobem ovlivňuje.

1 RAP A HIP HOP

1.1 Rap

Definice hudebního stylu **rap** není zcela jednotná. Jedná se buď o hudební žánr, který může být charakterizován jako rytmizované vyprávění do elektronického podkladu¹, nebo bývá chápán jako vokalizace textu, kterou je možné využít kromě hip hopu i v jakémkoliv dalším hudebním žánru, např. v country nebo rocku.²

1.2 Hip hop

Výraz, se kterým se rap často zaměňuje, je **hip hop**, tyto termíny jsou dnes mluvčími používány takřka zaměnitelně.³ To zmiňuje i Baker, ale upozorňuje, že se jejich význam liší.⁴ Leach tvrdí, že o tom, zda lze pojmy bez změny významu v kontextu zaměnit, panují diskuse i mezi erudovanými autory a samotnými interprety. Obecně přijímaným názorem je dle něj nejčastěji stanovisko, že hip hop tvoří kulturní hnutí a rap je jedním z jeho hlavních elementů.⁵ Termínem hip hop se ale také označuje samotný hudební styl, který je tvořen pomocí rapu a hudby, která zahrnuje prvky R&B (rhythm and blues), funku nebo jazzu.⁶

Hiphopová subkultura se vyznačuje vlastním světonázorem, jazykem, stylem oblékání, ale rovněž i sportem, kterým je skateboarding nebo snowboarding.⁷ Kromě rapu jsou hlavními prvky hip hopu také *deejaying*, *graffiti* a *breakdance*. Deejaying tvoří společně s rapem hudební

¹ VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: Preview #4* [online]. 2011. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.biggmagg.cz/articles/196/karel-vesely-nhudba-ohnenpreview-4>

² HEŘMÁNEK, Zbyněk. Hip-hop – Prkenice, ulice, police – jak se to rýmuje. In: Dorůžka, Petr. *Beaty, bigbeaty, breakbeaty*. Praha: Mat'a. 1998.

³ ORAVCOVÁ, Anna. Underground českého hip hopu. In: KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. s. 133.

⁴ BAKER, Soren. *The history of rap and hip-hop*. Greenhaven Publishing LLC. 2012. s. 9.

⁵ LEACH, Andrew. "One Day It'll All Make Sense: Hip-Hop and Rap Resources for Music Librarians." *Notes*, 65(1). 2008. s. 9–37. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/30163606>.

⁶ BAKER, Soren. *The history of rap and hip-hop*. Greenhaven Publishing LLC. 2012. s. 9.

⁷ HEŘMANSKÝ, Martin, a Hedvika NOVOTNÁ. Hudební subkultury. s. 89–110. In: JANEČEK, Petr. *Folklor atomového věku. Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Praha: Fakulta humanitních studií UK a Národní Muzeum. 2011.

složku. Graffiti, zpočátku velmi populární v České republice, představuje výtvarný element této subkultury, breakdance je prvek taneční.⁸ Svou popularitu si našel i občas přidávaný pátý prvek této subkultury, a to *beatbox*. Jde o ústy vytvořený zvuk, který má napodobovat hiphopovou hudbu a zejména bicí nástroje.⁹

1.3 Historie hip hopu a rapu

Počátky hip hopu jsou spojovány s druhou polovinou 70. let 20. století a Spojenými státy americkými, především jižní částí newyorské čtvrti Bronx. Kombinací hudebních žánrů, jako jsou disco, jamajský reggae dub, energický funk a černošská muzika, vznikla první hiphopová hudba, která se u mladých posluchačů, zejména Afroameričanů, postupně stala životním stylem.¹⁰

Okolo roku 1973 se dostal do povědomí deejay (diskžokej), jenž sám sebe nazýval DJ Kool Herc. Ten přišel s novou myšlenkou přehrávání hudby, která spočívala ve střídavém přepínání a posouvání dvou gramofonových desek se stejnými skladbami (převážně v hudebním stylu funk), čímž vytvořil zcela nový rytmus. Tím se zrodil deejaying, první element hip hopu.¹¹

První věhlasnou rapovou nahrávkou se stala píseň *Rapper's Delight*, kterou vydala skupina *Sugarhill Gang* v roce 1979. Ve většině prvních rapových skladeb využívali skladatelé (v rapovém odvětví nazývání *producenti*) hudební podklad z již vydaných existujících písní, přes které rapeři rapovali, nicméně už v osmdesátých letech se začal využívat *sampling* (v češtině také nazýváno *vzorkování*) a elektronický nástroj *drum machine* (bicí automat). S nimi se změnil způsob tvorby rapových skladeb, protože díky samplingu mohl producent využít vzorek hudebního podkladu z již vzniklé skladby nebo jakýkoliv jiný nahraný zvuk a začlenit ho do svého vlastního vytvořeného materiálu, čímž vznikl nový hudební podkres. I z toho vyplývá, že byla technika samplingu několikrát zpochybňována a její využívání bráno jako kopírování.

⁸ FIEDLER, Martin. Hip hop forever. Olomouc: Hanex. 2003. s. 11.

⁹ *Akademický slovník současné češtiny* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://slovníkcestiny.cz/heslo/beatbox/0/1020>

¹⁰ VESELÝ, Karel. *Hudba ohně. Radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. Praha: BiggBoss, 2010, s. 69.

¹¹ CHANG, Jeff. *Can't Stop Won't Stop: A History of the Hip-Hop Generation*. 1. vyd. New York: Picador 2006. ISBN-13: 978-0312425791.

O pirátskou kopii se ovšem jednalo pouze v případě, že byla skladba vydána bez zakoupení autorský právn na originální nahrávku.¹²

Stejně jako se měnila tvorba hudby pro rapové písně, měnil se i styl rapování a témata obsažená v rapových textech. Nejdříve volili rapeři jednoduché a přímé verše, v textech zachycovali příjemné zážitky, vyzdvihovali deejaye nebo popisovali svůj tvůrčí proces. V polovině osmdesátých let, která byla známá také jako zlatá éra rapu, už byly rapové texty stylově propracovanější, a tím se i zvýšila jejich obliba u posluchačů. V devadesátých letech dvacátého století se pak rap v USA lišil oblastně. Rapeři v New Yorku se zaměřovali na lyričnost textů, ti na jihu se v textech např. pyšnili svým původem.¹³ Mnoho tehdejších raperů v Los Angeles a Kalifornii bylo součástí nějakého pouličního gangu, proto se v jejich textech objevovala témata života na ulicích, což se promítá do rapu i v této době a někteří rapeři si zakládají na tzv. *street creditu*. S gangy souvisí už výše zmiňované graffiti, které fungovalo i jako způsob značkování území.¹⁴

Světově známou se v devadesátých letech stala skladba *Ice Ice Baby* od rapera jménem *Vanilla Ice*. Jako první hiphopová skladba se dostala na první místo uznávaného hudebního žebříčku *Billboard* a jsou jí připisovány zásluhy za rozšíření hip hopu mezi veřejnost.¹⁵ Skladba si svou popularitu udržela dodnes a může být k zaslechnutí v různých provedeních nejen v rádiu, ale i v televizních reklamách (*Kinder Pingui*¹⁶, *Müller Riso*¹⁷, *Ford*¹⁸ nebo *Christianson Air*

¹² FORMAN, Murray and Mark Anthony NEAL, eds. *That's the joint!: the hip-hop studies reader*. Psychology Press, 2004. s. 474.

¹³ BAKER, Soren. *The history of rap and hip-hop*. Greenhaven Publishing LLC. 2012. s. 9–10.

¹⁴ ESCOTO, Aina March. *Rap the Language*. Publicaciones Didácticas. 2012. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: [Rap the Language - CORE](#)

¹⁵ MADDEN, Sidney. Today in Hip-Hop: Ice Ice Baby becomes first rap single to hit no. 1 on the Billboard Hot 100. *XXLMAG.com* [online]. 2016. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.xxlmag.com/today-hip-hop-ice-ice-baby-first-rap-single-no-1-billboard-hot-100/>

¹⁶ Kinder Pingui. In. Youtube [online]. 19. 9. 2008. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CZqU-dnuBsM>. Kanál uživatele Happyjama.

¹⁷ Muller Riso Rice Rice Baby reklama. In. Youtube [online]. 9. 1. 2020. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mgh3spEyVVc>. Kanál uživatele Drek V Hlačah.

¹⁸ Ice Ice Baby Ford fiesta snow. In. Youtube [online]. 3. 1. 2015. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=yaYCTk6_AQw. Kanál uživatele tube9001.

*Conditioning*¹⁹). Podobně věhlasnou skladbou je singl *U Can't Touch This* od rapera *MC Hammer*, který za píseň získal mnoho ocenění včetně *Grammy*.²⁰ *U Can't Touch This* je ukázkou jeho osobitého stylu a také komercializace rapu, která s rostoucím zájmem o žánr stoupala a měla na něj velký vliv. O jednotlivé interprety se začaly zajímat i obchodní firmy, které se díky rapperům snažily zviditelnit. Interpreti začali propagovat různé značky oblečení, a dokonce byly některé kolekce vyrobeny právě pro samotné rapery. U nich se oblečení stalo součástí jejich image a inspirovalo další generace.²¹

Na přelomu tisíciletí poté obsazovali rapeři jako *Eminem*, *Jay-Z* nebo *Lil Wayne* první místa celosvětových hudebních hitparád. V očích veřejnosti nebyli spatřováni pouze jako hudebníci, ale i jako osobnosti, které se dostaly do společnosti bohatých a respektovaných celebrit známých po celém světě.²²

1.4 Hip hop a rap v České republice

Je nutné zmínit, že ačkoliv se hip hop dostal do různých zemí světa včetně České republiky, nejde všude o věrnou kopii subkultury z USA, kde je hip hop poznamenán rasismem, násilím nebo městskými šarvátkami.²³

1.4.1 Začátky hip hopu a rapu v ČR a jejich postupný vývoj

Do českého prostředí se hip hop dostává až po sametové revoluci. Nicméně, už před pádem totalitního režimu zde byl náznak prvních rapových skladeb, které měly v repertoáru kapely *Manželé* nebo *J. A. R.* Na počátku devadesátých let bylo považováno za první rapovou skupinu

¹⁹ Funny squirrels singing Vanilla Ice TV commercial. In. Youtube [online]. 7. 5. 2008. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=n7oC2MAITXA>

²⁰ LIPTAK, Carena. *GRAMMY Rewind: MC Hammer Accepts A GRAMMY For "U Can't Touch This" With Gratitude, Faith & Patriotism On His Mind In 1991* [online]. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.grammy.com/news/mc-hammer-u-cant-touch-this-grammys-win-acceptance-speech-video-rewind>

²¹ VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 2012, BiggBoss. str. 69–101.

²² BAKER, Soren. *The history of rap and hip-hop*. Greenhaven Publishing LLC. 2012. s. 11.

²³ UŠÁK 279 Tomáš Kučera. In. Youtube [online]. 15. 10. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bQGFJwjDuX8>. Kanál uživatele Jaromír Bosák.

táborské uskupení *Rapmasters*. Ačkoliv bylo na skupinu pohlíženo jako na hudebně primitivní, byla pro svou dobu mimořádná přínosem nového stylu a odlišným přístupem k hudbě.²⁴ Základy českého hip hopu pak tvořily i dnes relevantní skupina *PSH* nebo dále hiphopové sdružení *WWW*. S nimi jsou kromě rapu spojené i ostatní prvky hip hopu, hlavně graffiti, které tvořilo jejich neodmyslitelnou součást. Ze začátku byli i tito umělci širší veřejností považováni za směšné a netalentované – za ty, kteří neumí zpívat a místo toho něco pokřikují.²⁵

Na konci tisíciletí zažila největší rozmach a komerční úspěch skupina *Chaozz*, které se podařilo překročit hranice hiphopové komunity a začala se objevovat v hudebních hitparádách, rádiích, a dokonce i v televizním vysílání. Mimořádný úspěch měl i prodej CD nosičů. Zajímavostí zde je, že samotní interpreti na jejich prodeji příliš nezbohatli, jelikož si většinu tržeb nárokovalo hudební vydavatelství, se kterým skupina uzavřela nevýhodnou smlouvu. Důvodem k jejímu podpisu byl i fakt, že skupina nevěřila, že by se mohla nějak významně prosadit, a ocenila tak, kromě nadstandardní techniky k nahrávání, i pouhý zájem hudebního vydavatelství, které je mohlo proslavit. Komerční úspěch skupiny ovšem znamenal první rozkol mezi rapery na domácí scéně a *Chaozz* se stali terčem nenávisti ostatních raperů.²⁶

1.4.2 Hip hop a rap ve 21. století

Do podvědomí více lidí se hip hop dostal také díky časopisu *Bbarák*, jenž od roku 2002 pořádá hiphopový festival *Hip Hop Kemp*, který je jednou ročně možné navštívit i dnes. Událost dokonce americká CNN zařadila mezi největší festivalové akce roku. Festival si během let vysloužil v komunitě status až legendární události.²⁷

Na začátku nového tisíciletí se začínají čeští rapeři sdružovat do tzv. labelů. Tito umělci spolu nemusí nutně tvořit hudební obsah, spíše se jedná o podobně smýšlející hudebníky. Label také

²⁴ MATĚJČEK, František. *To nejlepší od Rapmasters – skutečně důvod k bilancování?*. [online]. 2001. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://musicserver.cz/clanek/3890/rms-rapmasters-best-of/>

²⁵ *RapStory: 2/10 Zjevení*. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelive.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010001/>

²⁶ HORÁK, Ondřej. *Chaozz v duši: Příběh nejoblíbenější kapely českého hip hopu* [online]. [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/hudba/chaozz-v-dusi-pribeh-nejpopularejsi-kapelyceskeho-hip-hopu_481857.html

²⁷ *RapStory: 1/10 Kontakt* Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelive.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010001/>

plní roli hudebního vydavatelství, lidé se v něm kromě distribuce starají o marketing nebo prodej oblečení, tzv. *merchandise*.²⁸

Pořádky v českém rapu změnila skupina *Supercrooo*. Ta začala využívat elektronické instrumentály, které do té doby nikdo nepoužíval. Dále se v jejich textech objevovaly anglicismy, které byly do té doby v úzu rapu zakázané. Jejich využívání se setkávalo s kritikou ostatních raperů a posluchačů, kteří preferovali v rámci kulturní identity český jazyk a využívání anglicismů považovali za usnadnění procesu psaní textů, jenž měl obnášet schopnost rapera lyricky pracovat s mateřským jazykem. Co se týče jazykových charakteristik textů, rapeři např. přehazovali ve verších slovosled nebo záměrně špatně skloňovali slova, aby se jim daný text hodil do melodické linky. Považovali také v té době populární hipopovou skupinu *Indy & Wich* a jejich hudbu za podlézavou posluchači, což vyvrcholilo vydáním skladby, na které svými slovy na skupinu útočí. Takovému sváru se v rapu říká *beef*, útočnou skladbu označujeme jako *diss* (z anglického spojení *diss track* – píseň, která má za cíl někoho urazit).²⁹

Jelikož se česká hipopová subkultura na rozdíl od USA tvořila v nekonfliktním prostředí, byli její protagonisté považováni za imitaci a názor široké veřejnosti na ni byl spíše pesimistický.³⁰ Pokud se na počátky rapu a hip hopu v České republice podíváme s odstupem, byla tato situace logická. Hipopová nadšenci se jednoduše nemohli inspirovat jinde než právě ve Spojených státech amerických. Pro srovnání si můžeme vzít dnešní rapové umělce. Ti už tvoří několikátou generaci, hudebně postavenou právě na základech tehdejších raperů označovaných za imitátory. Dnešní generaci už nikdo imitací nenazve, protože jde ve stopách starší generace, díky které má rap v Čechách historii. Čeští rapeři z hipopové komunity tvořící na začátku 20. století takovou možnost ovšem neměli, a museli se tak inspirovat v zemi jim vzdálené prostorově, nikoliv myšlenkově.

V roce 2013 založil jeden z momentálně nejpůvodnějších raperů *Yzomandias*, tehdy ještě pod jménem *Logic*, skupinu zvanou *Yzogang*, známou také jako *Yzo Empire*. Toto uskupení bylo v časech, kdy se už česká rapová scéna stabilizovala a ustálily se zde postupy, jak tvořit hudbu,

²⁸ *RapStory: 5/10 Svoboda*. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010005/>

²⁹ *RapStory: 4/10 Převrat*. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010004/>

³⁰ UŠÁK 279 Tomáš Kučera. In. Youtube [online]. 15. 10. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bQGFJwjDuX8>. Kanál uživatele Jaromír Bosák.

často kritizováno za pojednávání o nerelevantních tématech a rovněž kopírování soudobých amerických raperů.³¹ S rostoucí popularitou začalo být uskupení, sdružující se pod vydavatelstvím *Milion Plus*, úspěšné i finančně. Podle slov samotného lídra uskupení *Yzomandia* nastal zlom s vydáním písní *Holly Molly*, *Mikasa Sukasa* a *Sny a Noční Můry* v roce 2017.³² S lepšími finančními možnostmi raperů se začaly v textech objevovat i témata jako peníze, majetek či návykové látky. Ta patří společně s prezentací zážitků běžného života, mezilidských vztahů a sociální problematiky k nejčastěji zobrazovaným prvkům v dnešních rapových textech.

1.5 Subžánry rapu

S postupem času začaly vznikat variace rapu, které se svým charakterem vymykaly původní charakteristice hip hopu. Proto se o rapu začíná hovořit i jako o samostatném hudebním žánru, a i v něm se utvořilo mnoho subžánrů. Ty se mezi sebou prolínají, proto je následující kategorizace spíše orientační s účelem představení jednotlivých podob rapu. Mezi momentálně nejrelevantnější subžánry bychom zařadili *pop rap*, *drill*, *trap*, *emo rap* nebo *country rap*.

1.5.1 Pop rap

Rapovou hudbu s nejvíce fanoušky můžeme označit jako **pop rap**. Ten je momentálně jedním z nejvíce poslouchaných, ne-li vůbec nejposlouchanějších, hudebních žánrů v České republice. Představiteli nové generace hudebních hvězd, které se neustále pohybují na vrcholu hitparád, jsou interpreti *Viktor Sheen* a *Calin*. Oba mají na internetové hudební streamovací službě Spotify měsíčně přes sedm set tisíc posluchačů. Společně také v říjnu 2023 vyprodali největší zastřešený hudební prostor v ČR – *O2 arenu*. Jejich popularita tak nezůstává pouze ve virtuálním světě internetu. Důvody úspěchu nejen těchto dvou interpretů jsou chytlavé melodické linky, často zpívané refrény a témata, která jsou hlavně mladé generaci blízká – hledání smyslu života, úzkosti, pochybnosti, ale i protiklady jako euforie ze zážitků a bohatství. Často jsou ve skladbách použity prvky taneční hudby, a právě tyto skladby nejčastěji dominují

³¹ *RapStory: 9/10 Family Guy*. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010009/>

³² Zeman, Ladislav P.: *Českej rap*. Praha: Mej Dej Praha, 2022. s. 384.

hudebním hitparádám (např. písně *Safir*, *Dopamin*). Představitelem pop rapu v zámoří je raper jménem *Drake*.³³

1.5.2 Drill

Drill je rapovým subžánrem, který se stal populárním až v posledních letech. Tento žánr se zrodil v Chicagu v USA, za jeho praotce je považován raper *Chief Keef*. Rapeři produkující drillové skladby si zakládají na surovosti a přímočarosti vyjádření, nesnaží se prvoplánově proniknout do hitparád chytlavým zněním písní. Drill se stal velmi populárním ve Velké Británii (např. raper *Stormzy*), odkud se inspirovali čeští rapeři jako *Smack* nebo *58G*.³⁴

1.5.3 Trap

Trapová hudba je specifická svou energickou a zároveň surovou atmosférou, která je založena na počítačovém naprogramování zvuku jedné ze základních částí bicí soupravy – *hi-hat* (v českém jazyce také zvané *hajtky*). *Hajtky* jsou naprogramované tak, aby zněly rychleji, než by na bicí dokázal zahrát člověk, a jsou použity v kontrastu s relativně jednoduchým bubnovým hraním. V textech rapových skladeb se objevují klasické rapové lyrické motivy. V USA bychom mezi zástupce trapu zařadili rapery, kterými jsou *Future*, *Gucci Mane*, uskupení *Migos* nebo raperku *Cardi B*.³⁵ V ČR by to byli *Yzomandias*, *Nik Tendo* nebo *Ca\$hanova Bulhar*.

1.5.4 Emo rap

Jak už je patrné z názvu, **emo rap** nachází inspiraci u subkultury zvané *emo*. Název subkultury vznikl z abreviací slova *emotions* (= emoce). Příslušníci této subkultury se vyznačují hlubším prožíváním, nacházejí zalíbení v melancholii, samotě a temnotě. Depresivní pocity, přehnaná

³³ VESELÝ, Karel. Zapomeňte na Chinaski. Viktor Sheen a Calin ukazují, že rap je nový pop. In. *Seznam Zprávy* [online]. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-deska-ktera-zmeni-cesky-rap-viktor-sheen-a-calin-z-nej-udelali-mainstream-225561>

³⁴ VESELÝ, Karel. *Když metafory v rapu nejsou potřeba: Rok 2020 patřil drillu* [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/kdyz-metafory-v-rapu-nejsou-potreba-rok-2020-patril-drillu-sNF6N>

³⁵ SETARO, Shawn. *How Trap Music Came to Rule the World* [online]. 2018. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.complex.com/music/a/shawn-setaro/how-trap-music-came-to-rule-the-world>

ublíženost a i např. sebepoškozování a náklonost ke smrti se pak projevují i v textech rapperů.³⁶ Mezi ně patří američtí interpreti *Trippie Redd*, *Lil Tracy* nebo i nemalý počet rapperů, kteří už navzdory svému mladému věku patří mezi zesnulé: *Juice Wrld*, *XXXTentacion* a *Lil Peep*. Z české rapové scény bychom sem zařadili ranou tvorbu *Steina27* nebo *Totally Nothina*.

1.5.5 Country rap

Propojení country a rapu má své počátky už v devadesátých letech 20. století v USA. Spojení těchto dvou hudebních žánrů ale bývalo složité kvůli mezirasovým vztahům v Americe – na jedné straně bělošské country, na druhé černošský rap. **Country rap** je tak určitým pojítkem mezi dvěma kulturami, ačkoliv rapeři světlé pleti někdy čelili kritice za přenášení elementů z jedné kultury do druhé bez ohledu na tradici.³⁷

Kombinací rapu a country prvků (akustická kytara, steel kytara, banjo, bicí apod.) je známý americký interpret *Yelawolf* a v poslední době např. *Post Malone*, který je proslulý různorodostí své tvorby. Jako country rap bývá nazývána i novodobá tvorba českého rapera *Marpa*.³⁸

³⁶ OVERELL, Rosemary. Emo online: Networks of sociality/networks of exclusion. In: *Perfect Beat*, 11(2), s. 148. 2010. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://ourarchive.otago.ac.nz/handle/10523/8382>

³⁷ VESELÝ, Karel. *Country rap by mohl být prodejní senzací, jen musí překonat stereotypy* [online]. 2019. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/country-rap-by-mohl-byt-prodejni-senzaci-jen-musi-prekonat-stereotypy-prQD6>

³⁸ ŠIMŮNKOVÁ, Lucie. *Český kovboj Marpo smíchal rap s country a divokými kytarami* [online]. 2018. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ireport.cz/clanky/recenze/recenze-cesky-kovboj-marpo-smichal-rap-s-country-a-divokymi-kytarami>

2 STRATIFIKACE NÁRODNÍHO JAZYKA

Národní jazyk lze chápat jako systém jazykových útvarů využívaný členy jednoho národa ke vzájemné komunikaci. Za základní útvar je považován spisovný jazyk, který má národně reprezentativní funkci. Opačným pólem ke spisovné češtině jsou pak útvary nespisovné.³⁹

2.1 Spisovný jazyk

Spisovný jazyk je varietou národního jazyka, kterou pokládáme za prestižní, využívají ho ve větší či menší míře při oficiálních komunikátech učitelé, úředníci, vědci nebo kulturní pracovníci. Od nespisovných útvarů se spisovný jazyk liší kodifikací.

Kodifikace zaznamenává na základě odborného zpracování jazykovědců soudobé noremní prostředky. Nejspíše nejdůležitějším předpokladem kodifikace je poznání soudobé normy. Jejími klíčovými rysy jsou především explicitnost, závaznost a funkčnost. Ke kodifikaci tedy dochází pouze u normy spisovné, která je k dohledání v preskriptivních, reprezentativních jazykových slovnících, mluvnicích a dalších příručkách.⁴⁰

Spisovný jazyk není jednotný, jeho prostředky jsou diferenciovány a členěny na neutrální, hovorové nebo knižní a liší se svým zastoupením v mluveném a psaném projevu. Mluvená forma spisovné češtiny pravděpodobně nebude obsahovat archaické a knižní prvky, především se v ní objeví výrazy neutrální a hovorové společně s prvky nespisovné češtiny. Většina písemných projevů je po stylové stránce neutrální, mohou se zde ovšem objevit slova knižní (např. *setrvat* v, *spočinout*, *hledět*).⁴¹ Jelikož se český jazyk, stejně jako jazyky ostatní, neustále vyvíjí, dochází na hranici mezi spisovností a nespisovností k posunům.

V části práce, ve které je provedena analýza, jsou zjištěna rapery nejčastěji používaná slova patřící do slovníku spisovné češtiny a je odůvodněno, proč se v rapových textech vyskytují.

³⁹ ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003, s. 23.

⁴⁰ NEBESKÁ, Iva. *Jazyk, norma, spisovnost*. Praha: Karolinum, 1996, s. 37. ISBN 80-7184-144-7. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d64db2e1-0ff4-11e3-9584-001018b5eb5c>

⁴¹ ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Čeština: řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996, s. 24–25.

2.2 Nespisovný jazyk

Na rozdíl od spisovné češtiny je nespisovná čeština územně a sociálně diferencována. Nespisovné útvary českého národního jazyka charakterizuje především to, že nemají kodifikaci.⁴² Nespisovný jazyk ale neznamená nesprávný, protože je používán v běžné mluvě, tj. především ve stylu prostěsdělovacím, ale své místo má i ve stylu uměleckém a částečně i v některých útvarech publicistického stylu. Je proto pevnou a funkční součástí národního jazyka, stejně jako spisovná čeština.⁴³

Podle územní diference členíme nespisovné útvary na dialekty a interdialekty.⁴⁴ Interdialekt neboli „nadrěčí“ je soubor menších nářečí typický pro větší regiony. Základní interdialekty jsou čtyři, patří sem obecná čeština. Vedle územní hovoříme také o diferenciaci sociální, podle ní se vymezují v rámci nespisovných poloútvárů⁴⁵ slangy, profesní mluva a argot, které v současnosti zastřešuje termín sociolekt.⁴⁶

2.2.1 Slang

Jako každá subkultura má i ta hiphopová své specifické výrazy, které označujeme jako slangismy. Slang je definován jako součást národního jazyka, která je v nespisovné nebo hovorové podobě, konkrétně ve formě speciálních pojmenování, využívána v běžném, nejčastěji polooficiálním nebo neoficiálním, jazykovém styku členů pracovního nebo zájmového společenství.⁴⁷ Zájmové skupiny⁴⁸ využívají slang zejména v osobním kontaktu při debatě o činnostech, kterou provádějí, a pomocí výrazů, jež jsou známé hlavně jim, utvrzují interpersonální vazby.

⁴² ČECHOVÁ, Marie; a kolektiv: *Čeština: řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996, s. 25.

⁴³ HUGO, J.: *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2009. s. 8.

⁴⁴ KRČMOVÁ, Marie. Stratifikace současné češtiny [online]. *Linguistica online*. Brno: MUNI, 2005. s. 2 [cit. 1. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-012.pdf>

⁴⁵ Útvary charakterizovány specifickým lexikem, které nemají vlastní strukturu v jiných jazykových rovinách.

⁴⁶ ČECHOVÁ, Marie; a kolektiv: *Čeština: řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996, s. 25.

⁴⁷ HUBÁČEK, Jaroslav; a Marie KRČMOVÁ. SOCIOLEKT. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>

⁴⁸ Mimo danou sféru se většinou výrazy využívají velmi omezeně.

Jedním z charakteristických aspektů slangu je rychlost vzniku výrazů, a v některých slanzích i rychlé nahrazování starších slangových pojmenování novými.⁴⁹ Na druhou stranu, jak ukazuje Janovec, jsou některé slangy, jejichž výrazivo je stabilní po desítky let.⁵⁰ Slangy, které mají tendenci ke stabilitě, chápeme jako neproměnlivé, u jiných je zřejmá variabilita. Za proměnlivý označujeme právě slang hudební nebo sportovní, opakem je pak např. slang myslivecký.⁵¹ Hudební slang můžeme zařadit do nadřazené skupiny uměleckých slangů, kam mimo jiné patří také například slang cirkusový a divadelní. Právě divadelní slang bývá veřejnosti známý více než ostatní z této skupiny, jelikož byl předmětem zájmu jazykovědců už před druhou světovou válkou.⁵²

Čechová⁵³ tvrdí, podobně jako Bergh a Ohlander⁵⁴, že některé slangismy se dostaly do podvědomí mluvčích natolik, že se postupem času staly spisovnými. Příklady zde mohou být slova ze sportovní oblasti (např. *faul*). To zmiňuje i Hubáček v *Malém slovníku českých slangů*, jenž tvrdí, že některé slangové výrazy jsou na hranici spisovnosti a mohou přecházet do terminologie, zatímco další jsou čistě nespisovné – např. silně expresivní výrazy, hantýrka či vulgarismy.⁵⁵ V určitých případech je obtížné najít zřetelnou hranici mezi specifickými výrazy zájmovými a profesními, jelikož mnoho činností může být jak profesí, tak zájmem (např.

⁴⁹ YULE, George. *The study of language*. Cambridge university press. 2020. s. 726.

⁵⁰ JANOVEC, Ladislav. Vybrané slovtvorné postupy v současných českých sociolektech. In. *Sociolekty v různých sférách komunikace*. Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 226.

⁵¹ ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. s. 66. ISBN 978-80-7106-961-4.

⁵² HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. 2., rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2011. s. 33-34. ISBN 80-7345-098-4.

⁵³ ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Čeština: řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996. s. 26.

⁵⁴ BERGH, Gunnar & Sölve OHLANDER. "A Hundred Years of Football English: A Dictionary Study on the Relationship of a Special Language to General Language." *Alicante Journal of English Studies / Revista Alicantina de Estudios Ingleses* 0(32). 2019. s. 15–43. Dostupné z: <https://doi.org/10.14198/raei.2019.32.02>.

⁵⁵ HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988. s. 12-13. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a1854740-056c-11e3-9923-005056827e52>.

rybářství).⁵⁶ Hubáček dokládá příklady širokého spektra slangů, mezi ně patří např. myslivecký, lékařský, vojenský, sportovní nebo novinářský.⁵⁷

Dělení slangů probíhá na základě několika kritérií, jako je povaha prostředí a motivace, míra nespisovnosti, stáří, forma, expresivita, pojmenovávací postup a tvoření.⁵⁸ O expresivitě u slangu hovoříme zejména při raném setkání s novým výrazem, který se postupně stane součástí daného slangu. Tehdy se pro okruh mluvčích užívajících daný slang expresivita výrazu snižuje, pokud ji vůbec vnímají.

Charakteristickým způsobem při vytváření slangového výraziva je sémantické tvoření, kdy se významové spektrum již existujícího lexému obohatí o nové významy.⁵⁹

2.2.2 Obecná čeština

Obecnou češtinu většinou chápeme jazyk spontánní mluvené komunikace probíhající nejčastěji při soukromém nebo poloveřejném setkání, při kterém se neočekává spisovné vyjadřování. Uvažujeme nad ní jako nad nestandardní formou češtiny.⁶⁰ Za zdroj obecné češtiny je považováno středočeské nářečí, její rozšíření probíhá už bez jejích nejvýraznějších znaků. Dostala se do krásné literatury, oblasti dříve vymezené spisovnému jazyku, a to i do řeči autorské. Obecnou češtinu tedy vnímáme jako představitelku živé mluvy všedního života.⁶¹

⁵⁶ HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. SOCIOLEKT. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>

⁵⁷ HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988. s. 35. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a1854740-056c-11e3-9923-005056827e52>

⁵⁸ Tamtéž, s. 9.

⁵⁹ RANGELOVA, Albena. Neosémantismy a neosémantizační procesy. In: Martincová, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. s. 162.

⁶⁰ KRČMOVÁ, Marie. OBECNÁ ČEŠTINA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/OBECNÁ_ČEŠTINA

⁶¹ ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Čeština: řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996, s. 25.

2.2.3 Argot

V textech některých raperů se také objevují výrazy argotické. Argotem je tradičně chápán soubor výrazů společensky izolovaných vrstev (např. zlodějů). Lidé patřící mimo tyto vrstvy většinou nedokážou užívaným výrazům porozumět, což je naopak účelem členů těchto skupin.⁶² S tímto tvrzením se ale neztotožňuje Bečka, podle kterého vzniká argot obdobně jako slang a je založen z důvodu sociálního.⁶³

K chápání a užívání termínu argot se vyjadřují i další odborné diskuse. Podle Uhera charakterizují argot záměrná nebo nezáměrná a trvalá či dočasná utajenost a komunikativní ohraničenost, rys tabuovosti a metaforičnost. Dále uvádí, že se jedná o výrazivo používané jistou vrstvou společnosti při jednání vymykajícím se obvyklým společenským normám a že argot slouží k vyjádření sounáležitosti příslušníků dané skupiny. Naopak Suk v roce 1995 na páté plzeňské konferenci navrhl omezit užívání termínu argot pouze na případy vědomého utajování informací s tím, že by pro všechny ostatní případy skupinové mluvy ponechal termín slang.⁶⁴

S možným řešením přichází Jaklová, podle které se k novému terminologickému vymezení nabízejí dvě alternativy. První variantou je termínem argot značit pouze argoty historické, které svým popisem odpovídají definici argotu ze začátku minulého století, a pro ostatní mluvy užívat přesněji vymezené a diferenciované označení slang. Druhou možností je termín argot ponechat i pro značení některých současných mluv, avšak nově definovat sociální skupiny, které jsou nositeli argotu. Společně s tím by bylo nutno zodpovědět otázku, jestli dnes považujeme tajnost mluvy za distinktivní rys argotu.⁶⁵ Pro mnoho mluvčí starší argotismy zobečnely (např. vězení – *krim, chládek*).⁶⁶

⁶² ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003, s. 56.

⁶³ BEČKA, J. V.: Slang a diferenciacie v běžně mluvené řeči at Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 27. ledna 1984. Plzeň: Pedagogická fakulta, 1987, s. 5–6.

⁶⁴ JAKLOVÁ, Alena. Budeme argot nově definovat? In: *Slovo a slovesnost*, 60/4, 1999. s. 293–300.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. SOCIOLEKT. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-08]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>

3 ANGLICISMY A VULGARISMY

V rapových textech se zpravidla objevuje značné množství anglicismů, proto je jim věnována samostatná kapitola. Podobně zajímavým jevem jsou v rapových textech vulgarismy, které byly rovněž zvoleny jako předmět detailnějšího zkoumání.

3.1 Anglicismy

Anglický jazyk se v poslední čtvrtině 20. století stal hlavním mezinárodním jazykem a prostřednictvím moderních technologií ovlivňuje velké množství lidské populace. V souvislosti se spoluprací se západními zeměmi a sdílením jednotlivých myšlenek, hodnot a materiálů je slovník českých mluvčích rozšiřován či obohacován o nová cizí slova, zejména ta, která jsou přejatá právě z angličtiny.

Anglicismy jsou lexikální prostředky přejaté z různých variet anglického jazyka, které jsou ve své původní podobě využívány i v jazyce přejímacím.⁶⁷ Definice anglicismů v širokém slova smyslu zahrnuje jak už dříve přejaté anglicismy, tvořící dnes už stabilní součást české slovní zásoby, které podlehly procesu adaptace, jako např. *tramvaj* nebo *sejf*, tak i anglicismy nové, jež si uchovávají prvek cizosti a na posluchače mohou působit vágně. Anglicismy nepojmenovávají pouze skutečnosti nové (např. *selfie* na počátku 21. století) nebo dosud nepojmenované, často se také přejímají pojmenování pro již dříve existující a pojmenované skutečnosti v českém jazyce (např. *deadline* – nejzazší termín).⁶⁸ Pro trvalé začlenění anglicismů do češtiny se musí vyjasnit jejich místo v lexikálním systému i jejich komunikační funkčnost.

3.1.1 Adaptace anglicismů do češtiny

Větší množství anglicismů proniklo do českého jazyka po 1. světové válce, šlo především o termíny z oblasti techniky a sportu (např. *gól*, *hokej*). Po únorovém komunistickém státním

⁶⁷ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: DANĚŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia. 1997. s. 272.

⁶⁸ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Anglicismy v českém lexiku. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY_V_ČESKÉM_LEXIKU

převratu v roce 1948 se pochopitelně počet anglicismů v českém jazyce příliš nerozšiřoval, zájem o angličtinu se zvýšil až po roce 1989. Tím se anglicismy znovu dostávaly do české slovní zásoby a tvořily základ terminologie např. v ekonomických oborech. Začaly se uplatňovat prakticky ve všech odvětvích a sférách komunikace, tedy i v reklamě (např. *teleshopping*), sportu (*tiebreak*), obchodě (*leasing*), cestovním ruchu (*last minute*) nebo právě v hudbě (*singl*). Nejčastěji se čeští mluvčí setkávali s anglicismy prostřednictvím publicistiky.⁶⁹

Adaptace anglicismů do českého jazyka probíhá po stránce pravopisné (ortografické), výslovnostní (ortoepické), slovtvorné a morfologické. Na bázi úrovně začlenění slova z anglického jazyka do systému jazyka českého lze rozlišit dva typy anglicismů. První skupinou jsou výrazy, které záměrně užíváme jako cizí slova, druhou skupinou jsou výrazy, které považujeme za součást české slovní zásoby a podle toho se i gramaticky adaptují apod.⁷⁰

3.1.1.1 Formální adaptace

Formální adaptace lexikálních anglicismů neboli přizpůsobení slov českému jazykovému systému na rovině ortografické, ortoepické, morfologické a slovtvorné, probíhá v českém jazyce několika způsoby, přičemž zvuková a grafická forma slov se v různé míře zachovává nebo přizpůsobuje češtině. Anglicismy mohou mít původní formu i výslovnost (*notebook*, v rapových textech *vibe*), původní anglický pravopis a českou výslovnost (*dealer*, *stack*), původní anglickou výslovnost a český pravopis (*kouč*, *tým*) nebo český pravopis i výslovnost (*rekord*, *bengr*). Tím, že je adaptace anglicismů průběžná, se vyskytují dubletní podoby slov, nicméně po určitém časovém úseku se zpravidla ustálí pouze jedna z nich (*jam – džem*, *vibe – vajb*). Obecně se spíše přizpůsobí grafická podoba výslovnosti než naopak.⁷¹

V rámci slovnědruhové příslušnosti se anglicismy nejčastěji řadí mezi substantiva, od kterých se dále odvozují příbuzná slova, v rapových textech zejména slovesa (*loot – vylootovat*). Při deklinaci u jmenných anglicismů dochází převážně k morfologické adaptaci, nejsnadnějším postupem je přiřadit ke gramatickému rodu a danému deklinačnímu typu jména ve výslovnosti

⁶⁹ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: DANĚŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia. 1997. s. 277. ISBN 80-200-0617-60.

⁷⁰ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta. 2007. ISBN 978-80-7368-308-5

⁷¹ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Anglicismy v českém lexiku. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY_V_ČESKÉM_LEXIKU

zakončená stejným způsobem jako české deklinační vzory. Tento fakt bývá označován jako jeden z důvodů prosazování českého pravopisu podle výslovnosti, přesto však v kategorii gramatického rodu mnoho anglicismů zůstává nesklonných nebo kolísá (např. *image*, v rapových textech *bitch*).⁷²

Slovotvorná adaptace je úzce spjatá se stupněm pravopisné, výslovnostní, případně morfologické adaptace. Až v češtině dochází u adjektivních anglicismů ke slovotvornému procesu, proto nemůžou být považovány za adaptovaná přejatá adjektiva (*facebookový*, *rapový*). Přejímány jsou anglická pojmenování slovotvorně neutvořená (primární) i utvořená (motivovaná) a k nim se tvoří slova příbuzná analogicky slovotvornými postupy jako u pojmenování českých (*sprej-ař*, *leasing-ový*, *fuck-ova-t*). Významné množství anglických adjektiv, substantiv či jiných slovních druhů se při přejímání v českém jazyce adaptuje syntakticky a slovotvorně se nemění (*stand-up komik*, *swag level*).⁷³

3.1.1.2 Sémantická adaptace

Anglicismy si většinou ponechávají svůj původní význam i v českém jazyce, někdy ovšem dochází k zobecnění, případně zúžení původního významu, příkladem je slovo *drink* – původně „po americku míšený silný nápoj alkoholický“ (PSJČ), dnes hovorově „nápoj, zpravidla alkoholický“. Anglicismy v češtině získávají nové lexikální významy (proces *neosémantizace*). Příkladem je rozšíření významu slova *globální*, které kromě stejných významů jako v anglickém jazyce – „celosvětový“ a „souhrnný, celkový“ – má v češtině ještě význam „zběžný, povrchní“. Málokdy se anglicismy v překladových výpůjčkách kalkují (*feedback* – *zpětná vazba*, *smartphone* – *chytrý telefon*).⁷⁴

3.2 Vulgarismy

Jelikož se v rapových textech vulgarismy objevují u některých interpretů v nemalém počtu, je nutné se o nich rovněž zmínit. Pojem **vulgarismus** lze vymezit jako hrubý výraz vyjadřující

⁷² BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Anglicismy v českém lexiku. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY_V_ČESKÉM_LEXIKU

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

negativní postoj mluvčího k člověku nebo věci.⁷⁵ Podle Hausera jsou vulgarismy definovány jako „*slova hrubého, nespolečenského vyjadřování*“.⁷⁶

Vulgarismy se v projevech objevují v situacích, kdy se u mluvčích dostává rozum do pozadí a do popředí proniknou vášně, instinkty a pudy.⁷⁷ Mluvčí vulgarismy využívají k uvolnění psychického napětí či pocitu frustrace, jejich použití může pomoci při bolestivé situaci ke snížení prahu bolesti.⁷⁸

Vulgarismy je možno kategorizovat jednak podle předmětu zájmu, jednak podle závislosti na kontextu. Z hlediska předmětu zájmu členíme dále vulgarismy podle jejich zaměření – na člověka, na jeho fyzickou stránku (např. výraz *hnuska, špekoun*) nebo psychickou stránku (např. *blbec, dement*). Bezkontextové vulgarismy jsou výrazy, které jsou běžně užívané a jejich původní význam je brán jako nevhodný (např. *hovno*), kontextově se může stát vulgarismem cokoliv, co tak bude i interpretováno.⁷⁹

Dále lze vulgarismy dělit na výrazy související se sexuálním aktem či lidskými genitáliemi (*prcat, čurák*), urážející ženu nebo její chování, obzvláště sexuální (*běhna, kurva*), související s vylučováním (*sračka, vychcánek*), původně označující toaletu (*hajzl*), označující někoho podle zvířat (*svině, koňomrd*) včetně těch fiktivních (*prasopes*). Množství vulgarismů rasisticky odkazuje k jiným národům (*negr, křovák*) nebo souvisí se zvláštní negativní vlastností (*smrad'och, držgrešle*). Vulgarismy jsou také příležitostí pro kreativní tvorbu neologismů (*vlezdobruselista*).⁸⁰ V rapových textech se někdy interpreti negativně vyjadřují na adresu zastánců negativně vnímaných či amorálních názorů (*bombu na ksicht pro každýho nácka*⁸¹, *zapálit komouše*⁸²).

⁷⁵ JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK: VULGARISMUS. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: URL: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

⁷⁶ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. s. 51.

⁷⁷ MARYNČÁK, Richard. *Stručné dějiny nadávek a sprostých slov*. V Praze: KMa, 2007. s. 29. ISBN 978-80-7309-496-6.

⁷⁸ STEPHENS, Richard. ATKINS, John. KINGSTON, Andrew. *Swearing as a response to pain*. [online] NeuroReport, 2009. [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <http://www.mzellner.com/page4/files/2009-stephens.pdf>

⁷⁹ BAJGER, Kryštof et al. *Šestijazyčný slovník vulgarismů: Sprostě... v 6 jazycích*. 1. vyd. Český Těšín: Gabi, 1998. s. 190.

⁸⁰ JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK: VULGARISMUS. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: URL: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

⁸¹ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Dorian-cze-vis-jak-lyrics>

⁸² *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Smack-molotow-lyrics>

Společnost si často mluvčí užívající vulgarismy spojuje s nedostatečnou slovní zásobou, primitivismem, nevzdělaností nebo špatným vychováním. V českém jazyce existuje frazém *mluvit jako dlaždič*, čili jde zde o přirovnání k povolání, u kterého se (stereotypně) očekávají určité nedostatky ve vzdělání a zároveň hrubá „mužská“ mluva.

Vulgarismy mohou fungovat také jako výplňková slova, která ve výpovědi nehrají žádnou roli a jsou používána ze zvyku, což je typickým úkazem v rapových textech. Vysloveny mohou být dokonce i nevědomě. U těchto výrazů se bavíme o ztrátě původního expresivního zabarvení.⁸³ Typickým příkladem je výraz *ty vole*, který je užíván i jako přátelské oslovení. V rámci komunikační funkce *ty vole* a jeho sekvenčního kontextu je třeba rozlišit dva případy užití. V prvním případě je za tímto spojením odkaz k činnosti spojené s komunikačním partnerem (př.: *ty vole, zase machruješ*), v druhém případě následuje za *ty vole* popis činnosti, která je spojena s jinou osobou, než kterou je komunikační partner (př. *ty vole, on jde zase pozdě*).⁸⁴

Na vulgarismy se ale nemusíme dívat pouze negativně, jejich užití může znamenat poutavější a živější vylíčení situace. Pracují s nimi dnes např. spisovatelé (např. J. H. Krchovský, I. M. Jirous), ale i další kreativci.⁸⁵

⁸³ JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK: VULGARISMUS. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

⁸⁴ ZEMAN, Jirí. Interakční funkce kontaktních výrazů v mluvě mládeže. In: *Sociolekty v různých sférách komunikace*. Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 158–159.

⁸⁵ JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK: VULGARISMUS. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

4 OBOHACOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSObY

K obohacování slovní zásoby dochází podle Hubáčka postupy transpozičními a transformačními.⁸⁶ V následujících kapitolách se jim věnujeme, charakterizujeme je, všímáme si specifických rysů a uvádíme příklady, jež byly užity v rapových textech a některé z nich jsou součástí navazující analýzy.

4.1 Transpoziční postupy

4.1.1 Metaforizace

Centrální postavení má při sémantickém tvoření nových slov metafora. Při metaforizaci dochází k přenesení významu na základě vnější podobnosti denotátů, přičemž shledáváme podobnost s již existujícím objektem ve vzhledu, určité funkci nebo tvaru (např. *ledvinka* – oválná taštička k uchování osobních věcí zavěšená na opasku připomínající tělesný orgán ledvinu).⁸⁷ Ve slanzích je metaforické přenášení velmi frekventované. Metaforické slangismy vznikají za účelem jednoduchého a zřetelného pojmenování zejména v případech, kde vhodný název chybí nebo má příliš obecný obsah.⁸⁸ Příkladem vzniklým na základě vnější podoby jsou *nůžky* – ve fotbale odehrání míče kopem přes hlavu popisované jako *střihnutí nohama*, ve standardním spisovném jazyce ruční nástroj ke střihání.

V rapových textech nacházíme výrazy jako např. *deska* (album, soubor hudebních písní), pocházející z běžného vyjadřování, v němž se specifikoval původní význam „deska gramofonová“. Toto pojmenování vzniklo na základě vizuálního rysu plochosti předmětu. Dalším příkladem může být slovo *sýr*, slangově synonymum pro *peníze*, slovníkovým významem potravinový výrobek z mléka. Detailněji je této konkrétní slovní metaforizaci věnována pozornost v další části práce.

⁸⁶ HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988, s. 13.

⁸⁷ RANGELOVA, Alben. Neosémantismy a neosémantizační procesy. In. Martincová, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. s. 162.

⁸⁸ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 31.

4.1.2 Metonymizace

Méně časté jsou případy lexikalizované metonymie, ačkoliv v mluvených projevech bývá její použití velmi frekventované. Metonymie spočívá v odkazování jednoho pojmenování na jiné, které s ním má nějaký vztah. Při metonymizaci vznikají pojmenování na základě vnitřní spojitosti či věcné souvislosti, příkladem je nazvání materiálního výrobku jeho značkou (*pořídít si xerox* – původně kopírovací přístroj značky Rank Xerox).⁸⁹ Tento postup nacházíme zejména u slangismů (např. *mám nové najky* – boty značky Nike). U metonymických slangismů je snahou mluvčího vyjádřit se stručně a zřetelně, názvy jsou méně expresivní než pojmenování vzniklá metaforou.⁹⁰ V úryvku rapového textu „*hledám v té kapse Masaryka, jestli mi ještě zbyl*“⁹¹ nahrazuje název bankovky či obecně výraz peníze jméno prvního československého prezidenta *T. G. Masaryka*, který je vyobrazen na bankovkách s hodnotou pět tisíc korun.

4.1.3 Tvoření víceslovných názvů

Dalším transpozičním postupem je tvoření víceslovných názvů, tj. pojmenování sdružených (sousloví) a jednotek frazeologických. Víceslovná pojmenování jsou ve spisovné češtině typická pro terminologii, např. pro oblast počítačů (např. *operační systém, ovládací panel*), obory profesní činnosti (např. *investigativní žurnalistika, kongresová turistika*) nebo pro případy determinologizovaných technických zařízení (např. *mikrovlnná trouba, plovoucí podlaha, hlasový záznamník*).⁹² Zatímco v odborném stylu jsou sousloví využívána velmi často, v běžném mluveném jazyce jsou méně frekventovaná a ani frazeologismy nejsou ve slanzích příliš časté. V českých rapových textech se objevují spojení slov *plná kapsa*, nebo naopak *prázdná kapsa*⁹³, nejde však o frazémy, které vznikly v rapovém prostředí. *Plná kapsa* či *plné kapsy* symbolizují bohatství, *prázdné kapsy* na druhou stranu chudobu a nedostatek peněz.

⁸⁹ RANGELOVA, Albena. Neosémantismy a neosémantizační procesy. In. Martincová, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. s. 162.

⁹⁰ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 35.

⁹¹ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Viktor-sheen-demons-lyrics>

⁹² MARTINCOVÁ, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. s. 213–214.

⁹³ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Yzomandias-nik-tendo-and-blako-zivot-je-kratkej-lyrics>

4.1.4 Přejímání

Velmi běžným způsobem obohacování slovní zásoby je přejímání cizích slov.⁹⁴ Při přejímání se věnuje pozornost výslovnosti, pravopisu a morfosyntaktické adaptaci. Dělí se na přímé výpůjčky bez využití afixů (*goal* → *gól*) nebo s využitím afixů (*Flasche* → *flaška*) a deriváty, které jsou další úrovní adaptace výpůjček (např. *kuchyně* → *kuchyňka*). Důvodem vzniku výpůjček je jednak neexistující slovo stejného významu v systému, kdy se jedná o kulturní, sociální, technologickou či jinou novinku (např. *notebook*), nebo dále potřeba označení, které na rozdíl od slova z mateřského jazyka nese určitou prestiž (*marketing* oproti slovu *odbyt*).⁹⁵

V rámci stylistických příznaků se část výpůjček zařadila do spisovné češtiny (např. *džem*, *župan*), další jsou svým výskytem limitovány na odborné texty (*relief*, *krakování*). Obecné výpůjčky jsou velkou skupinou zaštiťující slova přejatá převážně z němčiny a nyní angličtiny, které pronikají přes slang či argot (*barák*, *foťák*). Do českého jazyka také proniklo mnoho slov svou povahou ryze slangových, existujících hlavně ve zvukové podobě či fonetickém zápisu (*robinzonáda*, *spurt*). Výpůjčky najdeme také v argotu (např. *facha*).⁹⁶

Důvodem k průnikům cizojazyčných odborných termínů do českého jazyka je také skutečnost, že odborníci jsou zvyklí užívat termíny, zejména ty anglické, v cizojazyčné odborné literatuře. Anglická slova pak automaticky užívají i v českých jazykových projevech (např. využívání anglického *gap* místo českého slova *mezera*).⁹⁷

Hovoříme-li o přejatých slangismech, jejich značný počet pochází zejména z historických důvodů z německého jazyka (např. *katr* = mřížované dveře ze slova *das Gatter*)⁹⁸. V českých rapových textech mají dnes výpůjčky prakticky nenahraditelnou roli, nejčastěji jsou adaptována

⁹⁴ Slově přejatým (přejímkám) se říká také výpůjčky.

⁹⁵ NEKULA, Marek. VÝPŮJČKA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VÝPŮJČKA>

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2007. Spisy PdF OU 127/2007.s 104.

⁹⁸ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 39.

slova z anglického jazyka. Jedním z příkladů je slovo *banger*⁹⁹ (= velmi povedená skladba). Přejímkám a anglicismům se dále věnujeme v kapitole [Přejímký užívané v rapových textech](#).

4.2 Transformační postupy

4.2.1 Derivace

V češtině je nejběžnějším postupem při tvorbě nových slov derivace. Při derivaci se na základě existujícího slova tvoří slovotvornými formanty slova nová. Základními slovotvornými formanty jsou slovotvorné prefixy, slovotvorné sufixy, koncovky a postfixy. Při tvoření slangových výrazů se často využívá sufixace. Příkladem je slovo *krysák*, které vzniklo od slova krysa, v rapovém slangu je to označení pro zrádce. Sufix *-ák* je jedním z nejčastěji využívaných slovotvorných sufixů u slangismů.¹⁰⁰ Prefixace se naopak při tvorbě slangových pojmenování příliš nevyskytuje.¹⁰¹ Značného využívání prefixů, společně se sufixy, si všímáme v rapových textech u sloves a jejich derivátů (např. *vyjebaný*¹⁰², *rozmrdat*¹⁰³).

4.2.2 Kompozice

Podstatou kompozice neboli skládání je proces vytváření nových pojmenování s jednotným významem spojením minimálně dvou slovotvorných základů, jehož výsledkem je kompozitum neboli slovo složené.¹⁰⁴ Podle typu se česká kompozice dělí na vlastní a nevlastní. Slova, ze kterých jsou složena nevlastní kompozita, mohou občasné stát zvlášť (např. *obranyschopný* a

⁹⁹ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Dorian-cze-kolem-pasu-mam-banger-lyrics>

¹⁰⁰ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 7.

¹⁰¹ Tamtéž., s. 23.

¹⁰² *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Ektor-nikdy-zpatky-lyrics>

¹⁰³ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Smack-nic-nemaj-lyrics>

¹⁰⁴ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. KOMPOZICE. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOMPOZICE>

schopný obrany), u vlastních kompozit se od sebe jejich složky odloučit zpravidla nedají, aniž by alespoň jedna složka neztratila status funkčního českého slova.¹⁰⁵

Slangismů vzniklých kompozicí je o mnoho méně než těch vzniklých derivací,¹⁰⁶ v rapových textech bylo nalezeno například kompozitum *rychlokvaška*¹⁰⁷, které v hudebním kontextu označuje interpreta, jenž se ve velmi krátké době dostane na přední pozice hitparád, většinou pomocí nějaké protekce, a zpravidla po nedlouhém časovém úseku zase přestane být pro veřejnost zajímavým.¹⁰⁸ Dalším příkladem je slovo *míčoholik*¹⁰⁹, které odkazuje na závislost spojenou s vyděláváním peněz, doslovně milionů (*míčů*¹¹⁰). Část *-holik* s významem „chorobná závislost na tom, co je označeno první částí složeniny“ rozšiřuje soubor slovotvorných prostředků typu *-manie*, *-logie*, *-teka* apod.¹¹¹

4.2.3 Abreviace

K abreviaci či zkracování dochází ve snaze o jednodušší vyjadřování než u existujícího jednoslovného nebo víceslovného pojmenování a v důsledku jazykové ekonomie. Při abreviaci víceslovných názvů se tvoří zkratky iniciálové, vzniklé z počátečních písmen (např. *PČP* – Pravidla českého pravopisu) nebo zkratková slova, tvořená počátečními řetězci hlásek či samostatnými hláskami jednotlivých slov ve víceslovném názvu, podstatné je, že výsledné pojmenování se blíží běžnému lexému více než iniciálová zkratka (např. *Čedok*).¹¹²

¹⁰⁵ ČERMÁK, František. *Morfematika a slovotvorba češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 110.

¹⁰⁶ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 26.

¹⁰⁷ *Musixmatch.com* [online]. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.musixmatch.com/lyrics/Marpo-feat-MC-Wohnout/Hollywood>

¹⁰⁸ Jde o specifikaci obecnějšího významu „člověk, který s menším úsilím, často za pomoci někoho jiného a velmi rychle dostane na určitou (pracovní) pozici, k níž mu chybí zkušenosti a potřebná kvalifikace“.

¹⁰⁹ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Shimmi-studio-51-lyrics>

¹¹⁰ *Čeština 2.0* [online]. 2008 [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://cestina20.cz/slovník/mic/>

¹¹¹ RANGELOVA, Albena. Workoholismus a to ostatní. In. *Naše řeč*. 1996, 79 (2), s. 110-112.

¹¹² RUSÍNOVÁ, Zdenka. DERIVACE. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DERIVACE>

Využívání zkratk ve slangu je záměrné a jeho účelem je vyjadřovací jednoduchost. Naopak, mluvčí mimo danou skupinu mohou mít problém význam zkratk pochopit,¹¹³ např. ve slangu mládeže zkratce *ngl* – *not gonna lie* = nebudu lhát.¹¹⁴

S iniciálovými zkratkami se u rapových textů setkáváme v názvech skladeb (např. *BMM*¹¹⁵ – *Boží mlýny melou*, *TTBB*¹¹⁶ – *Teprve teď budu baller*), v názvech alb (*KML*¹¹⁷ – *Krtek Money Life*) nebo v názvech skupin (*PSH*¹¹⁸ – *Peneři Strýčka Homeboye*, *BPM*¹¹⁹ – *Básníci Před Mikrofonem*). Ustáleně se také využívají přejaté zkratky z anglického jazyka *G.O.A.T.*¹²⁰ (*greatest of all time* – nejlepší v historii) a *O. G.*¹²¹ (*original gangster* – v kontextu hip hopové odvětví volně přeloženo jako *žijící legenda* – někdo, kdo je na rapové scéně od začátku, díky čemuž má značnou reputaci). Využívání zkratk je tak pro tento hudební žánr příznačné.

4.3 Zvláštní způsoby tvoření slov – Transformačně-transpoziční postupy

4.3.1 Mechanické krácení

Pojmenování vznikají kromě standardních tvořících postupů i způsoby jinými. Jedním z nich je mechanické krácení. Podobně jako u abreviace se při něm projevuje snaha o kratší a zvukově zjednodušené vyjádření. Mechanické krácení je typické pro tvorbu slangismů (např. *kápo* ze

¹¹³ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 27.

¹¹⁴ *Nezzazvoni.cz* [online]. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.nezzazvoni.cz/vykladovy-slovník-pro-ucitele-2-díl/>

¹¹⁵ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Yzomandias-and-nik-tendo-bmm-bozi-mlyny-melou-lyrics>

¹¹⁶ *Genius.com* [online]. 2009. [cit.2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Yzomandias-ttbb-lyrics>

¹¹⁷ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Milion-plus/Krtek-money-life>

¹¹⁸ *Bigboss.cz*. [online]. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.bigboss.cz/interpreti/psh>

¹¹⁹ *Bandzone.cz* [online]. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://bandzone.cz/bpm?at=info>

¹²⁰ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Yzomandias-and-nik-tendo-double-trouble-lyrics>

¹²¹ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Separ-og-lyrics>

slova kapitán), u kterých je při jejich vzniku charakteristické přidání sufixu.¹²² Na základě nynějšího vlivu anglického jazyka na současný český jazyk slov vzniklých mechanickým krácením přibývá.¹²³

Šimandl namítá, že mechanickým krácením vznikají i hypokoristika (např. *Magda* ze slova Magdalena), které bychom do slangu nezařadili.¹²⁴ Stejným způsobem zkracují svá jména v textech i rapeři (např. *Dori*¹²⁵ z jména *Dorian*, *Yzo*¹²⁶ z jména *Yzomandias*). Výrazy jako *byz*¹²⁷ (zkráceno ze slova *byznys*) nebo *bávo*¹²⁸ (zkráceno ze slova *bavorák*) se vyskytují v jejich textech. Z pozorování však vyplývá, že se více užívají přejaté výrazy z anglického jazyka, které si už mechanickým krácením prošly (např. *hood*¹²⁹ ze slova *neighborhood* = čtvrť, část města).

4.3.2 Překrucování

Proces tvorby slov nazývaný překrucování funguje na bázi modifikace čili upravení a přetvoření formální stránky existujícího výrazu. Motivace k tvorbě výrazů tímto způsobem může být různá, například lze mluvit o snaze o zvukové zvýraznění a odlišení od zvukové spisovné podoby. V rámci hravosti pak vznikají slova, jako je *jasan* (z *jasně*) nebo *štigro* (ze slova štěstí).¹³⁰ V souvislosti s rapem můžeme narazit na slovo *kejtra*¹³¹ (ze slova kytara), ačkoliv je

¹²² HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 28.

¹²³ ŠIMANDL, Josef. Mechanické krácení a mechanické skládání; blending. In: D. Blagoeva, S. Kolkovska, M. Lišková (ed.), *Problémy na neologijata v slavjanskite ezici*. Sofia: Akademično izdatelstvo "Prof. Marin Drinov" 2013, s. 110-111.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Dorian-cze-sms-lyrics>

¹²⁶ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Yzomandias-and-nik-tendo-batman-and-robin-lyrics>

¹²⁷ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Viktor-sheen-no-hands-lyrics>

¹²⁸ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Grey256-za-sebe-lyrics>

¹²⁹ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Viktor-sheen-highway-lyrics>

¹³⁰ HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 29.

¹³¹ *Pragounion.cz* [online]. 2023. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.pragounion.cz/>

jeho výskyt spíše ojedinělý a jeho využití bychom očekávali u starších interpretů, navíc jde o prvek, který se objevuje i v jiných hudebních slanzích.

4.3.3 Univerbizace

Projevem jazykové ekonomie je rovněž univerbizace. K univerbizační postupům řadíme již zmiňované zkracování, konkrétně přechod ve zkratkové slovo, někteří lingvisté za univerbizaci považují i kompozici.¹³²

Produktivita univerbizace je v českém jazyce vyšší nežli v západních nebo ostatních slovanských jazycích.¹³³ Slova jako *kopák*¹³⁴ (ze slovního spojení kopací buben), *platina*¹³⁵ (z platinová deska) nebo *Kanáry*¹³⁶ (z Kanárské ostrovy) jsou příkladem slov vzniklých univerbizací, která se objevují v rapových textech, ačkoliv nejde přímo o slangismy rapové subkultury.

4.3.4 Blending

Podstatou blendingu (míšení) je kombinací dvou slov učinit narážku na konkrétní východisková slova. Jedná se zejména o hodnotící pojmenování nebo označení produktů. Některé blendy se užívají pouze krátkodobě, jiné jsou naopak, zejména v anglickém jazyce, lexikalizovány. Příkladem míšení dvou slov je slovo *myšítka*, které označuje *tlačítko myši*. Na internetu se blendy objevují například v rámci lidového humoru v souvislosti s politikou, odtud pochází pojmenování *Pitomio*, které vzniklo ze slov *pitomý* a *Tomio* (Okamura).¹³⁷ Slovo vytvořili odpůrci tohoto politika, pojmenováním se ho snaží zesměšnit.

¹³² HLADKÁ, Zdeňka. Univerbizace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Viktor-sheen-alucard-lyrics>

¹³⁵ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/58g-brandy-lyrics>

¹³⁶ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Robin-zoot-heat-lyrics>

¹³⁷ ŠIMANDL, Josef. Mechanické krácení a mechanické skládání; blending. In: D. Blagoeva, S. Kolkovska, M. Lišková (ed.), *Problémy na neologijata v slavjanskite ezici*. Sofia: Akademično izdatelstvo "Prof. Marin Drinov" 2013, s. 109-118.

Snahou raperů je být kreativní a neustále přicházet s novinkami, které by oslovily posluchače, a právě k tomu jim blending pomáhá. Díky němu dokážou trefně a často i vtipně popsat jednotlivé objekty a subjekty. Příkladem je název alba *Dripolar*¹³⁸, utvořený kombinací slov *drip* (stylové oblečení) a *bipolar* (= *bipolar disease* – duševní porucha se změnami nálad¹³⁹) od *Ca\$hanovy Bulhara*¹⁴⁰, který i ve svém jméně kombinuje anglicismus *cash* (= peníze) a slovo *casanova* (= ctitel žen). Album tak posluchači dle názvu naznačuje, že se v něm střídají melancholické verše s těmi veselejšími a že nechybí ani témata týkající se konzumního životního stylu. Název rapera pak nejspíše odkazuje k jeho zájmům.

4.4 Neologismy

Jak už bylo zmíněné výše, v rapových textech se odráží současné dobové trendy včetně nově vzniklých slov – neologismů. Martincová neologismus definuje jako lexikální jednotku, „*kteřá se ve vztahu k existujícím jednotkám slovní zásoby současného jazyka vyznačuje novostí, a to jak z hlediska vzniku, tak z hlediska funkčního.*“¹⁴¹ Neologismy můžeme dělit na lexikální (vlastní) neologismy a okazionalismy, což jsou pojmenování tvořená a užívaná příležitostně, zpravidla pro jedno určité použití podmíněné kontextem (např. *kolébkoviště* – oblast, kde vzniká nebo se rodí něco umělecky cenného).¹⁴²

Neologismy se pojí s určitou dobou a mohou mít určitou stylistickou hodnotu, proto bývají charakterizovány jako vrstva dobově příznakových prostředků současné slovní zásoby. S postupným šířením mezi více uživatelů jazyka neologismy ztrácejí příznak novosti.¹⁴³ Příkladem je slovo *antirouškař* – člověk, který odmítal během covidové pandemie (2020–2021) státní nařízení v podobě nošení roušek, v rapových textech se objevuje slovo *dissit* s významem

¹³⁸ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Ca-hanova-bulhar/Dripolar>

¹³⁹ *EUC.cz* [online]. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://euc.cz/clanky-a-novinky/clanky/co-je-bipolarni-afektivni-porucha-aneb-priznaky-priciny-a-projevy/>

¹⁴⁰ *Genius.com* [online]. 2009. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Ca-hanova-bulhar/Dripolar>

¹⁴¹ MARTINCOVÁ, Olga. Neologismus. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/NEOLOGISMUS>

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

kritizovat nebo interjekce *skrrt*, která napodobuje zvuk pneumatik.¹⁴⁴ Dalším příkladem je už zmiňované slovo *míčoholik*¹⁴⁵.

¹⁴⁴ CIESLAR, Petr. *Jazykové hry raperů. Neologismy nejen z angličtiny shromažďuje databáze Neomat*. Online. In.: Akademie věd ČR. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/es/veda-a-vyzkum/humanitni-a-filologicke-vedy/Jazykove-hry-raperu.-Neologismy-nejen-z-anglictiny-shromazduje-databaze-Neomat/>. [2023-11-09].

¹⁴⁵ *Genius.com* [online]. 2009. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://genius.com/Shimmi-studio-51-lyrics>

5 LINGVISTICKÁ ANALÝZA

V práci jsou sledovány dva cíle. Prvním je analyzovat slovní zásobu vybraných českých rapových textů, u používaných výrazů se zaměřujeme na jejich lexikální stránku a na sociolingvistické aspekty. Druhým cílem je zjistit, jak některé specifické lexikální jednotky českých rapových textů vnímají žáci vybraných českých škol, jelikož je to věková skupina, která je rapem nejvíce zasažena.

5.1 Metodologie

5.1.1 Výběr textů

Pro analýzu slovní zásoby českých rapových textů byly shromážděny texty písní z 15 českých rapových alb. Výběr interpretů probíhal na základě jejich současné popularity, zejména na streamovacích platformách (Spotify, YouTube). Nahlíženo bylo na počet posluchačů a poslechnů u jednotlivých skladeb. Zda byli interpreti zvoleni relevantně vzhledem k oblíbenosti u žáků, odhalují odpovědi žáků samotných v dotazníku. Vybráni byli následující interpreti a písně z těchto alb:

- 58G: City Park (2022)
- Calin & Viktor Sheen: Roadtrip (2023)
- Dorian: Everyday is May (2022)
- Grey256: Sláva nejhorší droga (2021)
- Ektor: Detektor III (2023)
- Hard Rico: Secret Eyes (2023)
- Nik Tendo: Pattern (2023)
- PTK: Trappin Lonely (2022)
- Renne Dang: Navzdory (2023)
- Robin Zoot: Make Sudety Great Again (2022)
- Sergei Barracuda: Finesa (2022)
- Smack: Chimera Pt. 3: Snake (2021)
- Viktor Sheen: Barvy (2020)
- Viktor Sheen: Příběhy a sny (2021)
- Yzomandias & Nik Tendo: Kruhy a Vlny 217 Twins Edition (2022)

5.1.2 Sběr dat

Texty všech písní z výše zmíněných alb byly vloženy do jednoho dokumentu a byl z nich vytvořen soubor. K tomu posloužila aplikace *Sketch Engine*. Tento program je určený k hlubší analýze textů v nejrůznějších jazycích a primárně slouží ke zkoumání slov a jejich chování v kontextu.¹⁴⁶ Do softwaru byl vložen soubor s texty, ze kterého byl vytvořen korpus. V další fázi byl díky funkci *Wordlist* sestaven seznam nejčastějších slov. Díky funkci *Concordance* bylo možné analyzovat kontext, ve kterém se výrazy nacházely. S pomocí aplikace bylo možné vyhledat nejpoužívanější výrazy slovní zásoby českých raperů a sestupně je seřadit. Výsledky posloužily jako přehled pro analýzu v této práci.

Přepis textů písní do našeho souboru se řídil dvěma pravidly: Samotný název písně nebyl do souboru přepisován, jelikož není součástí textu písně. Pokud se ve skladbě jednotlivé verše opakovaly, např. v refrénu, byly přepisovány pouze jednou. Důvodem byla snaha zachytit přesná data a několikanásobné započítání zcela stejných veršů/refrénů by bylo v nepoměru k ostatním slokám.

Většina jednotlivých textů je k dispozici k nahlédnutí u jednotlivých písní na streamovacích službách, dále byly využívány stránky [genius.com](https://www.genius.com) a [karaoke.cz](https://www.karaoke.cz). Texty jsou na těchto internetových stránkách k dohledání, v rámci analýzy tak nebude odkazováno na konkrétní autory. Stejná totožnost textů v písních a v psané podobě byla kontrolována.

Kvůli autenticitě byly texty zkoumány v jejich originální podobě. V některých se tak objevují explicitní vyjádření a vulgarismy.

ODKAZ NA KORPUS:

<https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=user%2Flukas.krupka%2Ffk>

¹⁴⁶ *Sketchengine.eu* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.sketchengine.eu/wp-content/uploads/ske_czech_manual.pdf

5.2 Přejímky užívané v rapových textech

V prostředí české rapové subkultury mluvčí značně kombinují slova z českého jazyka a slova cizí, zejména ta z anglického jazyka. Angličtinou si rapeři pomáhají, účelně ji zapojují do svých textů a v případě potřeby ji podřizují českému jazykovému systému. Tím vznikají další nová slova a několik z nich postupně proniká z rapové subkultury i do obecné češtiny.¹⁴⁷

5.2.1 Lexémy *flex*, *flexit*

Substantivum *flex* a s ním spojené verbum *flexit* přejímají původní slangový význam daných lexémů v anglickém jazyce. Synonymem z českého jazyka by zde mohlo být verbum *chlubit/vychloubat se*, ještě lépe význam vystihuje expresivnější *machrovat*.

V korpusu se výraz vyskytuje celkem 8krát, častěji jako substantivum, jež bylo základem i pro vznik verba: *Tohle není flex, já musím to říct / To, co mám za sebou, nikdy nebudeš mít*. V rámci syntaxe zaujímá ve větě nejčastěji pozici objektu: *Můj fotr dělal byz, chtěl flex, / ale nebylo co žrát, / hlavně že bylo v čem jet*. Jako verbum se objevuje i v záporné formě: *Neflexim jako ty žádný Armani*. Výraz je také ve skladbách používán v rámci tzv. *adlibs*, což jsou doplňkové výrazy v pozadí, oproti veršům méně hlasité, využívané právě mezi verši: *Vilová čtvrt', nehádej se se mnou kámo / ticho, mám krb (flex) / stejně furt trap*.

Slova, se kterými se *flex* nebo *flexit* pojí, jsou cenné předměty a bohatství – *na účtech nejeden míč* (ve významu milion korun) / *flexim na ty bitches v pantoflích*. Dalším příkladem jsou následující verše: *swag Berlin Ravani / Neflexim jako ty žádný Armani* – *swag* s významem *dobry styl* (zejména oděvu), *Berlin Ravani* je módní značka oblečení. Výraz se také obsahově pojí s opačným významovým pólem, kterým je chudoba či atribut pro ni charakteristický: *Dříve jsem, more, fakt neměl co jíst, / Tohle není flex; Ty zmrdi furt flexí, v kapsy mají prázdno*. Verbum *flexit* vzniklo z lexému *flex*, ke kterému byl přidán sufix *-it*. Ve větě je tak podmětu připisována činnost.¹⁴⁸

¹⁴⁷ TRSKOVÁ, Klára. *Čeština v rytmu rapu*. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://nastenka.neologismy.cz/index.php/2020/08/20/cestina-v-rytmu-rapu/?fbclid=IwAR3NfQ6tFWyhn76jirxAYYu7yXV_ZINsRyopL6-6MwWN6-OSJHKD_jzJBP8

¹⁴⁸ *Slovník afixů užívaných v češtině*. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: [https://www.slovnikafixu.cz/heslar/-it%20\(se\)](https://www.slovnikafixu.cz/heslar/-it%20(se))

5.2.2 Lexém *banger*

Dalším z přejatých slangismů užívaných v rapových textech je slovo **banger**. Standardně se v anglickém jazyce využívá k pojmenování starého automobilu (do češtiny je možné ho přeložit jako *kraksna*, *rachotina* či *vrak*¹⁴⁹) nebo dělbuch. Slangově se užívá jako synonymum slova k popsání člověka, který uplatňuje svou fyzickou sílu jako výhodu ve sportu,¹⁵⁰ a v neposlední řadě výrazem mluvčí charakterizuje líbivou píseň. Právě v posledním významu se objevuje v rapových textech (v korpusu 5krát). Ve svém mateřském jazyce slovo vzniklo přidáním sufixu *-er* ke kořenu *bang* (= rána, bouchnutí). Ve větě se výraz nachází na pozici objektu: *Pak o tom udělám banger*; *furt si musíme přidávat a nahrávat bangery*. Jako synonymum *bangeru* se nabízí také slovo *hit*, což potvrzuje verš *děláme hity a bangery*. V rapových textech je časté slučování slov se stejným významem, čehož si lze všimnout nejen v předchozím příkladě. Značně si rapeři také vypomáhají anglickým jazykem, když po pronesení českého výrazu užijí ve verši jeho cizí ekvivalent: *jsem blessed, požehnanej / začínám bejt vyrovnanej*.

Banger se v českém jazyce, například v textech na sociálních sítích, objevuje také v počestělé podobě *bengr*: *Dnešní Meet&Greet #6 byl bengr!*¹⁵¹ Zvláště mladí lidé výraz používají pro označení čehokoliv, co je podle nich povedené, jako například: *Kámo, ten tvůj nověj batoh je fakt bengr.*¹⁵² Tento fakt potvrzuje reportáž ČT24, ve které žáci gymnázia popisují slovo *banger* jako „něco jako fakt hodně dobrýho“.¹⁵³

5.2.3 Lexémy *beef*, *diss track*, *opp*

Další slangovou přejímkou je slovo **beef**, které označuje hudební konflikt mezi dvěma rapovými interprety (někdy i více, například konflikt mezi interprety Lvcasem Dopem, Senseyem a Hugo Toxxxem¹⁵⁴), při kterém se oba ve svých textech navzájem uráží. Taková skladba se v rapu nazývá *diss track*. Substantivum *beef* se v korpusu nachází 5krát, pokaždé ve

¹⁴⁹ HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988, s. 180.

¹⁵⁰ *Cambridge dictionary* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z:

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/banger>

¹⁵¹ Instagramový profil *welovefuncz*. In: *Instagram*. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z:

https://www.instagram.com/welovefuncz/p/CzPQm62tP-A/?img_index=1

¹⁵² *Banger.cz* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.banger.cz/zmeny-ve-slangu-nactiletých-odpadu-komunismu-az-dodnes/>

¹⁵³ *Regiony ČT24*. Česká televize [online]. 2024. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/12094108610-regiony-ct24/324281381960120/cast/1022580/>

¹⁵⁴ *Heyfomo.cz* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://heyfomo.cz/co-je-nejlepsi-cesky-diss-track-vsech-dob>

významu hudebního konfliktu, v jednom případě interpret odkazuje v rámci hry s jazykem na standardní význam slova *beef* v anglickém jazyce (= hovězí maso): *bojím se, tss, trolim bro, zbyde beef, počkej, až se vrátím, dojím to*. Z pohledu větněčlenské platnosti zaujímá *beef* pozici subjektu i objektu: *zase další beef; chceš mír nebo beef*. Výslovnost zůstává stejná. Slangový význam „hádká“ substantiva *beef* se v anglickém jazyce pravděpodobně vyvinul ze slangového verba *to beef* (= stěžovat si), které vzniklo na konci 19. století stěžováním si vojáků na špatnou kvalitu hovězího masa.¹⁵⁵

Výše zmiňovaný lexém *disstrack* (či *diss track*) se v této podobě v korpusu nenachází. Jako substantivum se objevuje pouze 2krát v podobě *diss*: *brečej, ale diss nedaj, nemaj flows, ani charisma*, v ostatních 4 případech se jedná o nově vzniklé verbum *dissit*, které vzniklo přidáním sufixu *-it*: *já se chci vyspat na klid, sedět za čistým stolem, ne se dissit*. V rapových textech lze také slyšet slovo *dissovati*, počestělé verbum se sufixem *-ovat*¹⁵⁶, v korpusu ale není k dohledání. *Dissit* ve větě nejčastěji zaujímá pozici predikátu, jednou také objektu: *každej z nich, co se mě někdy rozhodl dissit*.

V některých textech rapeři používají slangovou přejímku *opp* nebo v plurálu *opps*, čímž označují své protivníky, kterými mohou být další interpreti či jiní nepřátelé.¹⁵⁷ Už ze své podstaty se lexém nachází v textech s útočnou atmosférou, jako například: *a přijdou si i pro tebe, jestli jsi opp* nebo *fuck off pro my opps*, celkově se vyskytuje v korpusu 7krát. Výraz přejatý z angličtiny vznikl mechanickým krácením slova *opposition* (= protivník). V syntaxi může stát kromě subjektu a objektu i na pozici přívlastku, jako ve spojení *jedu na opp blok*, ve kterém autor prohlašuje, že si své protivníky nepřipouští k tělu.

5.2.4 Lexémy *vibe*, *shawty*, *bro*, *baller*

Pozitivní konotaci, na rozdíl od několika předchozích výrazů, má přejímka *vibe* (= pocit). Podle britského deníku *The Guardian* se v anglickém jazyce jedná momentálně o jedno

¹⁵⁵ *Online Etymology Dictionary cz* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.etymonline.com/word/beef>

¹⁵⁶ TRSKOVÁ, Klára. *Čeština v rytmu rapu*. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://nastenka.neologismy.cz/index.php/2020/08/20/cestina-v-rytmu-rapu/?fbclid=IwAR3NFQ6tFWyhn76jirxAYYu7yXV_ZINsRyopL6-6MwWN6-OSJHKD_jzJBP8

¹⁵⁷ *Dictionary.com* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/e/acronyms/opp/>

z nejnadužívanějších slov, jehož průkopníkem bylo právě rapové prostředí,¹⁵⁸ a tento fakt se nepříliš překvapivě projevuje i v českém jazyce. Výraz je součástí dotazníku, a je tak podrobněji rozebírán v další části práce. V korpusu se jako substantivum objevuje 9krát, v rámci syntaxe zaujímá převážně místo objektu: *nekaž mi můj vibe*, a právě slova jako *nekaž* či *nech* tvoří s *vibe* charakteristické spojení v rapových textech, společně se slovním spojením *cítit vibe*. Slovo vzniklo mechanickým krácením slova *vibration*.

Typický afroamerický slangismus *shawty* označuje atraktivní mladou ženu. Občasně ho využívají i čeští rapoví interpreti (v korpusu se nachází jen 2krát), pokud mají v úmyslu vyjádřit své city k opačnému pohlaví nebo pokud o ženách mluví jako o cennostech spíše než o milovaných protějšcích: *Moncler bunda jako London // vedle shawty je sweet jako bonbon*. Slovo je obdobou anglického *shorty*, které ve svém původním významu označovalo člověka krátkého vzrůstu.¹⁵⁹

Přejímkou, která se dnes stala mimo jiné často slyšitelnou součástí slovníku mládeže,¹⁶⁰ je lexém *bro* (vyskytující se 33krát), který vznikl mechanickým krácením anglického ekvivalentu substantiva „bratr“ – *brother*. Výraz je užíván ve svém původním slovním významu: *nejsi můj bro, jsem nezapomněl na to*, nejčastěji však působí jako desémantizované výplňkové slovo: *love počítám, bro, krysy odmítám* a jako oslovení obecného nebo konkrétního adresáta: *já nezapomínám, bro*. V syntaxi zaujímá pouze postavení subjektu: *můj bro je ready pro mě risknout život*, pozice objektu nebyla dohledána.

Slangismus *baller* původně označuje člověka, který hraje umně míčové hry, což je patrné už ze skladby slova (*ball* = „míč“ plus sufix *-er*), nejčastěji bylo slovo možné zaslechnout v kontextu s basketbalem, v současné době je jeho užití populární i v neformálních diskuzích o fotbale. Další slangový význam slova označuje úspěšného člověka s vydatnými příjmy peněz, a právě tímto způsobem mají rapeři v oblibě nazývat sami sebe: *Ukážu ti styl, to, co znamená být baller; baller už od porodu*. V souboru se překvapivě nachází pouze 3krát, očekával se vyšší výskyt, jelikož je výraz s rapem velmi spjatý.

¹⁵⁸ ZHOU, Naaman. Vibe check: what does the most overused word of our era actually mean? In. *The Guardian.com* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2023/mar/22/vibes-definition-slang-language-meaning>

¹⁵⁹ *Dictionary.com* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/shorty>

¹⁶⁰ *Nezzazvoni.cz* [online]. [2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.nezzazvoni.cz/vykladovy-slovník-pro-ucitele/>

5.2.5 Lexémy *shit*, *bitch*

Univerzálním výrazem pro pojmenování různých předmětů je výpůjčka *shit* (50krát v textovém souboru). Původní význam anglického vulgarismu označuje výkal, tento význam ale rapěři používají minimálně, pouze jako nadávku: *seš shit, běž pryč*. Mnohokrát více se *shit* stává ekvivalentem slova „věc“, kterým je možné označit cokoli: *novej shit* ve významu nově vydané hudby; *tenhle rap shit* označující taktéž skladbu; *v kapse žádnéj shit* negující vlastnictví nelegálních návykových látek; *Designer shit* jako synonymum pro oblečení. *Shit* se také chová jako interjekce – obdobně jako slovo *sakra* či další hrubější výrazy: *sny nabraly velikosti, shit, // spálený mosty v minulosti*, plní funkci výplňkového slova. V syntaxi působí jako subjekt: *můj shit je insane*, nebo objekt: *nestál jsem na ulici a nesellil shit*.

Až 38krát je možné v korpusu najít přejímku *bitch*. Ta se v anglických slovnících vyskytuje s významem „fena“¹⁶¹, slangově má výraz hned několik významů. Většina posluchačů si s tímto slovem vybaví nejspíše negativní nadávku pro ženu, i v tomto významu se v textech objevuje: *a každá bitch, co měla můj dick, tleská mi*. Výraz ovšem nevykazuje pouze znaky negativní konotace, a to například ve spojení *má bitch je sladká*, ve kterém autor nezamýšlí svou družku urazit, ale pojmenování nese význam *atraktivní žena*, v rapovém slangu spíše pravidelněji využívané v kolokaci *bad bitch*, která má stejný význam. I podoba *bad bitch* se v českých rapových textech používá: *potřebuju bad bitch; nejsi bad bitch*, ne však tak značně jako v USA či Velké Británii.

V zahraničním rapu existuje stálé slovní spojení *in this bitch*, to se v malém počtu promítá do českých rapových textů: *mrzne mi tu face in this bitch*, výraz *bitch* je zde synonymní pro slovo „místo“. Ačkoliv *bitch* původně označuje ženský rod, rapoví interpreti tak pojmenovávají i opačný gender: *seš jenom bitch, chceš vydělat na nás*. *Bitch* také funguje jako výplňkové slovo: *takhle to dělá Sheen, bitch, to je můj správněj stav*, které by mohlo být nahrazeno slovem *vole* (3krát v souboru) či jiným vulgarismem. Ve větě se slovo nachází na pozici subjektu: *tvá bitch je insane*, objektu: *tuhle bitch znova nedám*, ale i adverbiale: *budeš se kroutit u tyče jak bitch*.

Zde je k nahlédnutí shrnující tabulka nejčastějších přejímek v rapových textech:

¹⁶¹ *Seznam.cz slovník* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: https://slovník.seznam.cz/preklad/anglicky_cesky/bitch

Přejímky	Počet
shit	50
bitch	38
bro	33
vibe	9
flex, flexit	8
opp, opps	7
banger	5
diss, dissit	6
beef	5
shawty, baller	méně než 5

Tabulka 1: Nejčastější přejímky v rapových textech (nezahrnuje výrazy označující peníze)

5.2.6 Dodatek k užívání přejímek

U některých interpretů se jeví chtěná tendence rýmovat mezi sebou **větší počet** anglicismů. To je způsobeno i tím, že je angličtina mnohými považována za zvučnější a umělecky uchopitelnější jazyk než čeština:

*Temná ulice a já furt sedím za volantem, z otevřenejch oken já cejtím **hood***

*Hadi mi chtěj něco říct – **mute***

*můj **networth** roste jak Groot*

*Díky mému rapu mají rodiče dům, vydělaný love pro rodinu můj **mood***

*Hlavně mi nesahej na můj **loot***

*Vydělaný love pro rodinu můj **mood***

*Tvoje snaha, o to napodobit mě, je **cute***

I kdybych už zkapal klidně dneska, ve virtuálních světech budu furt

(Viktor Sheen: Příběhy, sny)¹⁶²

S poslechem více skladeb si posluchač všimá, že některé přejímky, jako jsou na příklad *hood* – *mood* – *loot*, spolu tvoří v textech pravidelnou kombinaci:

¹⁶² Genius.com [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/Viktor-sheen-pribehy-sny-lyrics>

*Stejně jako dřív, mám zas ten mood,
mávám na svi, projíždím hood,
v hlavě je cíl, vydělat loot
zasadit strom a postavit dům.
(Renne Dang: Grázl)¹⁶³*

Ačkoliv by se texty mohly zdát na první dojem totožné, tematicky se liší. V prvním autor sděluje, že už disponuje nějakým finančním obnosem (*loot*), který investuje do své rodiny, zatímco druhý chce svého finančního zajištění teprve dosáhnout, přičemž pociťuje nostalgii.

¹⁶³ *Genius.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/Renne-dang-grazl-lyrics>

5.3 Označení peněz v rapových textech

Jelikož jsou peníze současně jedním z nejčastěji zmiňovaných témat v rapových textech, je jim kvůli různorodosti jejich pojmenování věnována samostatná kapitola.

5.3.1 Přejímky

Pro označení peněz využívají raperi různá pojmenování. Jedním z nich je lexém **guap**. Jedná se o přejímku stejně znějícího slangového anglicismu s významem *peníze*. Lexém má nejspíše svůj původ ve španělském jazyce ve slově *guapo*, které v překladu znamená „pěkně vypadající“. Výraz *guap* zpopularizoval raper *Big Sean*, který tak pojmenoval svoji skladbu, jež měla úspěch v hudebních hitparádách.¹⁶⁴ Ve studovaných textech se výraz vyskytuje 8krát, např. ve verši *Dlouhej můj seznam, udělat guap, nakrmit účet v bance*. Nejčastěji se toto substantivum objevuje ve spojení s verby *dělat* a *chtít*. V rámci syntaxe zaujímá převážně pozici objektu: *jednou spořím guap*.

Často využívaným výrazem pro popis financí, zejména v těch hotovosti, je lexém **cash**. Jeho jazykové fungování je do jisté míry stejné jako u lexému *guap*. Výslovnost je totožná jako v anglickém jazyce, deklinace slova probíhá standardně jako u českých slov (př. *smlouvou a cashem na ruku*). V korpusu se výraz objevuje 50krát, 9krát ve spojení *dělat cash* nebo *vydělat cash*. Z pohledu větněčlenské platnosti se nachází v pozici objektu (*chtěl jsem jen cash*) a subjektu (*přijde cash, najednou každé ví, co chce*). Občasnou motivací raperů je výrazy označující peníze užívat ve verši ihned za sebou: *Bud' dáš sám, nebo seberem love, cash, děngy*). Zde se nachází i přejímka z ruského jazyka, ta se ale v našem korpusu nachází pouze 2krát. Podobně řídký výskyt má slovo **moolah**, které je přejímkou ryzího slangového výrazu pro peníze.¹⁶⁵ Etymologie slova není známa.¹⁶⁶

Už v devadesátých letech se v americkém hiphopovém prostředí užíval pro označení peněz výraz *cheese* či *cheeze* (= sýr). Ten zpopularizoval raper *Jay-Z* v refrénu své písně *Big Pimpin*.¹⁶⁷ Výraz je využíván i v českých rapových textech (4krát): *Dokud to sype, dokud teče cheese*, a to i v českém překladu (4krát): *já budu dělat sýr*. I tento verš potvrzuje, že verbum

¹⁶⁴ *Dictionary.com* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/e/slang/guap/>

¹⁶⁵ VONDRÁČEK, Miloslav. *K jednomu z funkčních limitů argotu – kryptické prostředky ve vnitřní komunikaci (Já s moolahem)*. In.: Kolektiv autorů. *Sociolekty v různých sférách komunikace*. Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 50.

¹⁶⁶ *Dictionary.com* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/browse/moolah>

¹⁶⁷ *Dictionary.com* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/e/slang/cheeze/>

dělat je v kontextu s penězi hojně používané. Výskyt slangového výrazu *sýr* v textech je oproti ostatním synonymům spíše ojedinělý.

Další přejímkou z anglického jazyka využívanou pro pojmenování peněz je slovo **loot**. Standardním překladem výrazu je slovo *kořist* či *lup*, přeneseně se využívá právě pro pojmenování peněz, často získaných nelegální činností.¹⁶⁸ U 7 z 8 příkladů, které byly zdrojem zkoumání, se ovšem v textech nevyskytuje kontext loupeže či jiné nezákonné činnosti. Příkladem je část textu ve znění *sedím po show, počítám loot*, ze kterého plyne, že jsou slovem *loot* myšleny peníze vydělané vystoupením na koncertu. V jedné písni se výraz nachází ve spojení *gimme the loot*, které odkazuje na užívání tohoto slovního spojení v textech amerických rapperů, jež se, na rozdíl od výše zmiňovaných českých textů, pojí s nelegální aktivitou.¹⁶⁹ Ve všech pozorovaných případech *loot* představuje ve větě objekt, který se pojí s nejčastěji s přísudky *mít* nebo *počítat*.

Výraz *loot* je také nejen v anglickém jazyce využíván hráči počítačových her ve významu odměny za splnění či dokončení úkolu ve hře. Tento význam už naznačuje předchozí příklad *sedím po show, počítám loot*, také v některých dalších textech ho rapeři v tomto smyslu využívají, zejména ve spojení *posbírat loot*, které je typické pro svět počítačových her: „*Vezmi do ruky svůj zaměřovací ovladač PS VR, vyber si z kvazilionů neuvěřitelných zbraní a kos nepřátele ve všech koutech světa Borderlands (pak nezapomeň posbírat loot!)*“¹⁷⁰, zde v rámci webové reklamy na hru *Borderlands*. Stejně se nachází v textech rapperů: *Démoni kolem nás vím, že nezastaví mě / Posbírám loot, potom vezmu tě na výlet*¹⁷¹, čili jde zde o překonání nějaké překážky a následné nabytí cenností.

Synonymním výrazem k lexémům *cash* nebo *cheese* je lexém **love**. Ten se v rapových textech objevuje dokonce vícekrát (72krát – 3krát ve významu láska) než stylově neutrální lexém peníze (20krát). Tento lexém má svůj původ v romském *lóve*. Vyslovuje se tedy [*love*] oproti anglickému [*lav*]. Výraz je jedním z argotických romismů, které pronikly do běžné mluvené češtiny (dále např. *dylina* – hlupák, *čórovat* – ukrást).¹⁷² Výskyt lexému *love* je hojný, vždy se

¹⁶⁸ *Dictionary.com* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/loot>

¹⁶⁹ *Genius.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/The-notorious-big-gimme-the-loot-lyrics>

¹⁷⁰ *Playstation.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.playstation.com/cs-cz/accessories/playstation-vr-aim-controller/>

¹⁷¹ *Genius.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/Dj-kadr-and-totally-nothin-paris-lyrics>

¹⁷² ELŠÍK, Viktor: LEXIKÁLNÍ ROMISMY V ČEŠTINĚ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/LEXIK%C3%81LN%C3%8D%20ROMISMY%20V%20%C4%8CE%C5%A0TIN%C4%9A>

objevuje jako substantivum, příkladem v textu je: *Od tý doby co mám ty love / začali porovnávat skóre / už pro ně nejsem jeden z nich / a přitom furt ten stejnej typ. Z větněčlenského hlediska se slovo objevuje jako objekt (viz předešlá věta) nebo subjekt: tak trochu doufáme, že nám ty love zlý vzpomínky vytěsní. Výraz se objevuje ve spojení s verby dělat (4krát) nebo mít (3krát), často je ve spojení s ním ukazovací zájmeno ty (8krát). Zároveň se v rapových textech objevují kreativní spojení slov, jako jsou sbírat love, nahánět love, točit love, nafarmit love nebo hustlit love, která označují vydělávání nebo shromažďování peněz.*

Výpůjčka **stack** slangově pojmenovává větší množství peněz (ve standardní spisovné podobě se překládá jako slovo „stoh“¹⁷³), v rapovém prostředí se takovým způsobem v češtině označuje „štos“ peněz či „halda“ peněz, většinou bankovek vyrovnaných na sobě: *rodiče maj stack na stole*, proto se s výrazem pravidelně pojí slova, jako jsou *skládat* nebo *položít*. Z toho lze odvodit, že v rámci umístění ve větě se nejvíce vyskytuje na pozici objektu. Slangismus *stack* je základem počestělého odvozeného verba *stackovat*, které vzniklo přidáním sufixu *-ovat*, objevuje se ale méně než v podobě substantiva (3krát, *stack* 20krát).

5.3.2 Další expresivní pojmenování

Jinou možností, jak pojmenovat peníze, je lexém **vata**. V korpusu se vyskytuje 5krát, ani jednou však ve frazému *být ve vatě*. Příklady substantiva *vata* v pozici subjektu a objektu v rapových textech jsou: *že bys prodal svého brata, to je důvod proč je v tvoji kapse vata*, odkazující na zradu kvůli penězům; *sbíráme vatu na své sny*, zmiňující získávání financí k útratě za vysněné předměty.

Dalším možným označením pro peníze je starý argotický lexém **škvára**. Ten se v souboru objevuje celkem 8krát, například ve verši: *neměl jsem nic, teď v sejfu je škvára*. Toto substantivum vzniklo nejspíše rozšířením významu výrazu *škvára*, motivace k významovému přenesení na peníze není známá, nejspíše je založena na tvarové podobnosti s drobnými mincemi. V rámci větněčlenské platnosti zaujímá slovo nejčastěji pozici objektu (*jak ze mě vytáhnou poslední škváru*) a subjektu (viz výše).

Výrazem se slangovým původem, ale dnes už pouze s mírnou expresivitou, je lexém **prachy**. V našem souboru je jeho výskyt 24krát. Vznik slova je datován již v 16. století. Slovo *prach*

¹⁷³ *Seznam.cz slovník* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: https://slovník.seznam.cz/preklad/anglicky_cesky/stack

tehdy znamenalo drobné peníze, přičemž se význam generalizoval – rozšířil na pojmenování peněz obecně. Plurál substantiva *prachy* vznikl nejspíše podle pomnožného *peníze*,¹⁷⁴ ke kořenu *prach* byla přidána koncovka -y. Příklady v textech jsou: ***Prachy se točí jako pole dance; dělat prachy, to je sport***, v nichž rapeři zmiňují vydělávání peněz jako své hobby.

Označení peněz v rapových textech	Počet
love	69
cash	50
prachy	24
stack, stackovat	23
peníze	20
škvára	8
guap	8
loot	8
cheese, sýr	8
vata	5
děngy, moolah	méně než 5

Tabulka 2: Výrazy označující peníze v rapových textech

¹⁷⁴ *Naše řeč*. 1926, 10 (1), s. 30. Dostupné také z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=1307>

5.4 Vulgarismy

Vulgarismy jsou vídanou součástí rapových textů, proto je na místě zmapovat jejich výskyt, různorodost a počet, ve kterém se v textech nachází. Jejich účelem není pouze někoho urážet, mnohem častěji fungují v textech jako desémantizovaná výplňková slova nebo jako oslovení, ovšem nikoho konkrétního. Značného využívání vulgarismů u některých interpretů rapu i v běžné mluvě je možné si všimnout v knize *Českej rap*¹⁷⁵, jež je tvořena prepisem rozhovorů s jednotlivými rapery.

5.4.1 Lexémy označující ženský vnější pohlavní orgán

Jedním z nejčastějších vulgárních výrazů objevujících se v rapových textech je lexém *piča*, který se v souboru vyskytuje až 67krát (54krát ve tvaru *pičo*). Tato slova někteří mluvčí používají jako výplňková, tomu tak je například v textu *já si pičo nemůžu dovolit zaspat*. Dalším příkladem, ve kterém vulgarismus pouze doplňuje ostatní slova, je: *Dneska znají pičo mý tracky a dělají, že neznají nic*. Ve spojení *poslouchej pořádně, pičo, jsem první v profesi už ale výraz představuje oslovení nějakého posluchače, kterému je text adresován*. Minimum výrazů se vyskytuje jako hrubá nadávka: *jsi vytupělá piča*, dále se výraz užívá jako synonymum pro ústa: *máš držet ted'kon piču*, trochu překvapením je, že ani v jednom případě není výraz použitý v denotativním významu, jako je tomu u nadcházející přejímky z angličtiny: *pak nabídne ti pussy jako sklenici vody, ve který se utopíš, // než probudíš se, přijdeš o byt*. Z toho lze soudit, že pokud už interpret ve své skladbě zmiňuje ženy a jejich pohlavní orgán, je pro něho jednodušší použít výraz v angličtině, který na první dojem nepůsobí na českého posluchače hrubým dojmem. Vyjma samostatného postavení ve větě se výraz pojí s ukazovacím zájmenem *ty* při oslovení: *nashledanou ty pičo*.

V textech se objevuje podobný výraz tomu předešlému, je jím slovo *kunda*. Vyskytuje se ovšem pouze 7krát a na rozdíl od výše zmiňovaného synonyma ho mluvčí využívají pouze s úmyslem někoho urazit. Může se jednat o urážku obecně: *nemyslím jenom na sebe, a ten, kdo jo, pro mě kunda je*, o urážlivé označení žen: *kundu prcám z nudy*, nebo o nadávku směřovanou k jiným raperům: *Kundy chtěou být na sílu tvrdí hustleři a hrát si na ten trap*. V rámci větněčlenské platnosti jde buď o subjekt (třetí příklad odstavce) nebo objekt (druhý příklad odstavce). Výraz

¹⁷⁵ Zeman, Ladislav P.: *Českej rap*. Praha: Mej Dej Praha, 2022.

pravděpodobně pochází z latinského *cunnus* (= žena) a do českého jazyka byl zjevně přejat z německého *kunt* (= ženský pohlavní orgán).¹⁷⁶

5.4.2 Lexémy *zmrda*, *jebat*

Nejvíce užívaným vulgarismem v korpusu je lexém *zmrda*, který se v něm nachází 76krát. Jedná se o obecnou vulgární nadávku,¹⁷⁷ ovšem podobně jako u výrazu *píčo* není účelem mluvčích pouze někoho urážet, což dokládá příklad *žádný Lambo, furt jsem ten zmrda, co sedí na kávě jak Karlo*, ve kterém autor sám sebe označuje jako *zmrda*. V tomto kontextu by výraz mohl být jednoduše nahrazen nevulgárním synonymem, využití expresivního pojmenování ale nejspíše pomáhá interpretům více zaujmout posluchače. Sám autor si zde zároveň uvědomuje své záporné vlastnosti a prezentuje se v podobě, která nejspíše více odpovídá archetypu rapera z hiphopového prostředí.

Jako obecná urážka funguje výraz ve verši *zmrdi měli dovolenou, já jsem doma makal*, pojmenování *zmrdi* používají rapeři také v pozitivním významu, když tímto způsobem označují své přátele: *mí zmrdi jsou kolem, já umřel bych za ně; jen mí praví zmrdi můžou chápat moje řádky*, kolokace *moji zmrdi* využívána ve smyslu *moji lidi, moji přívrženci* má v rapovém prostředí slangovou povahu. V syntaxi slovo nejčastěji zastává pozici subjektu (viz výše), občasně pozici objektu: *vidíš zmrdy, kterým v očích hoří plamen*, a dokonce i pozici adverbiale: *my to skillujem jak zmrda*.

Na základě populárního užívání lexému *zmrda* by se dalo očekávat, že se obdobně často ve slovníku rapových interpretů objevuje další slovo odvozené od kořene *mrd*. Nicméně, není tomu tak, a mnohem hojněji v textech zaujímá místo lexém *jebat* (26krát), který lze pokládat díky počtu jeho významů za univerzální. Ve významu proklínat: *ACAB, jebat všechny pigs* (zde proklínat policii) se slovo objevuje nejčastěji, dále také ve významu zbláznit se, ať už subjekt hovoří o sobě či o někom jiném: *ted' jebe mi, sám sobě nepřítel, enemy*, poté se vyskytuje synonymum metafory „vykašlat se na něco“: *stejněj sport, větší grind, jebat hrot, jedu sám*, nechybí ani původní význam soulože: *dělat love, jebat ženy*. Součástí slovanského lexika je

¹⁷⁶ BARET, Daniel. Kunda – velký jazykový a významový rozbor oblíbeného slova prezidenta Miloše Zemana. In. *Reflex.cz* [online]. 2014. [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/60213/kunda-velky-jazykovy-a-vyznamovy-rozbor-oblibeneho-slova-prezidenta-milose-zemana.html>

¹⁷⁷ HUGO, J.: *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2009.

verbum *jebat* už od praslovanštiny, kořeny má v staroindickém *yábhati* (= souložit). Již ve staré češtině fungovalo *jebat* jako vulgární náhražkové sloveso.¹⁷⁸ Ke kořenu *jeb* byl přidán sufix *-at*. Po přidání sufixu *z-* vzniká synonymum slov *zkazit* nebo *vynadat někomu - zjebat*, které se v korpusu objevuje pouze jednou: *Jsem dospělej, stačilo zjebat mě*. Kromě predikátu ve větě stojí slovo i na místě subjektu: *nebaví mě jebat tě*.

Odpověď	Počet
zmrđ	76
píča, píčo	67
jebat	26
kunda	7
vole	3

Tabulka 3: Nejčastěji využívané vulgarismy v rapových textech

5.5 Další výrazy

Podobnou funkci jako výše zmíněné lexémy *bro* nebo *píčo* má v textech lexém *more*, který se vyskytuje 74krát. Objevuje se zejména jako oslovení: *nemám čas a ty more neber mi ho* a výplňkové slovo: *pořád melou boží mlýny, more, nikdy nemaj stop*. Původní partikule *móre* pochází z romštiny, ze které se dostalo do romské etnolektní češtiny s významem „člověče!“.¹⁷⁹ Výraz je využíván převážně ve skladbách, které hudbou působí na posluchače drsněji a interpreti v nich píšou o konfliktních tématech: *tvý kluci jsou měkký, more; přijedeme, more, face to face; neděláš, co říkáš, seš more pózer*.

¹⁷⁸ REJZEK, J., *Český etymologický slovník*. 2001. s 246.

¹⁷⁹ BOŘKOVCOVÁ, Máša. ROMSKÝ ETNOLEKT ČEŠTINY. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-01-04]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ROMSKÝ_ETNOLEKT_ČEŠTINY

5.6 Obecná hojně používaná slova

Faktu, že nejčastějšími náměty rapových písni pramení z témat každodenního života a života samotného, odpovídá zjištění, že nejpoužívanějším substantivem v českých rapových textech je lexém **život**. Ten se v textech nachází 121krát, zejména ve spojení *celej/celý život* (9krát), které se vyskytuje zvláště v souvislosti se snahou o určitou činnost: *celej život hledám rovnováhu; celej život nechci víc než ven z pasti*, další časté slovní spojení tvoří *žít život* (7krát), využívané především v kontextu užívání si přítomnosti: *žiju život dokud můžu; žijem život ted'*. Právě *ted'* je dalším značně zmiňovaným slovem (205krát), což znovu souvisí s žitím v přítomném okamžiku a odkazováním na aktuální dění.

K rapování o životě patří i velký výskyt lexémů *člověk* a *lidi* (109krát): *nejhorší lidi mi dali ty nejlepší lekce; spousta lidí je dole úplně na dně*, mnohokrát tvoří lexém slovní spojení spolu s posesivními pronominy *moje/moji/mý lidi* (6krát) a *svoje/svý lidi* (5krát), kterými interpreti vyjadřují soudržnost s kolektivem přátel, rodinou, ale i fanoušky/posluchači: *moje lidi křičí v dálce už to pusť* (fanoušci), *moji lidi musí žrát // s prázdnou kapsou nejde spát* (rodina, bližší přátelé). Spojení *svý lidi* se pojí s verby *nezklamat, nezradit, neřeknu (na)*, autoři tedy často pocítují vůči svému kruhu přátel zodpovědnost a projevují oddanost.

Vysledovanou zajímavostí je, že ve velkém a skoro totožném počtu proti sobě stojí antonyma **všechno** (v souboru 105krát) a **nic** (104krát). Typickým úkazem v rapových textech je slovní spojení **každej den** (objevuje se 21krát), které znovu souvisí s každodenními tématy: **každej den jako narozky** ve významu žití spokojeného života spojeného s oslavami, vyskytuje se i ve významu opačném: **každej den furt stejnej trash. Každěj den tam šedivej, hnusnej byl** je příkladem charakteristického vykreslování interpretovy minulosti v negativech, které je občas v kontrastu s rapováním o úspěšném přítomném životě rapera. V textech nechybí ani výzva k užívání si každého dne, dokud k tomu má člověk dispozici: **každej den, jak kdyby to byl poslední den**.

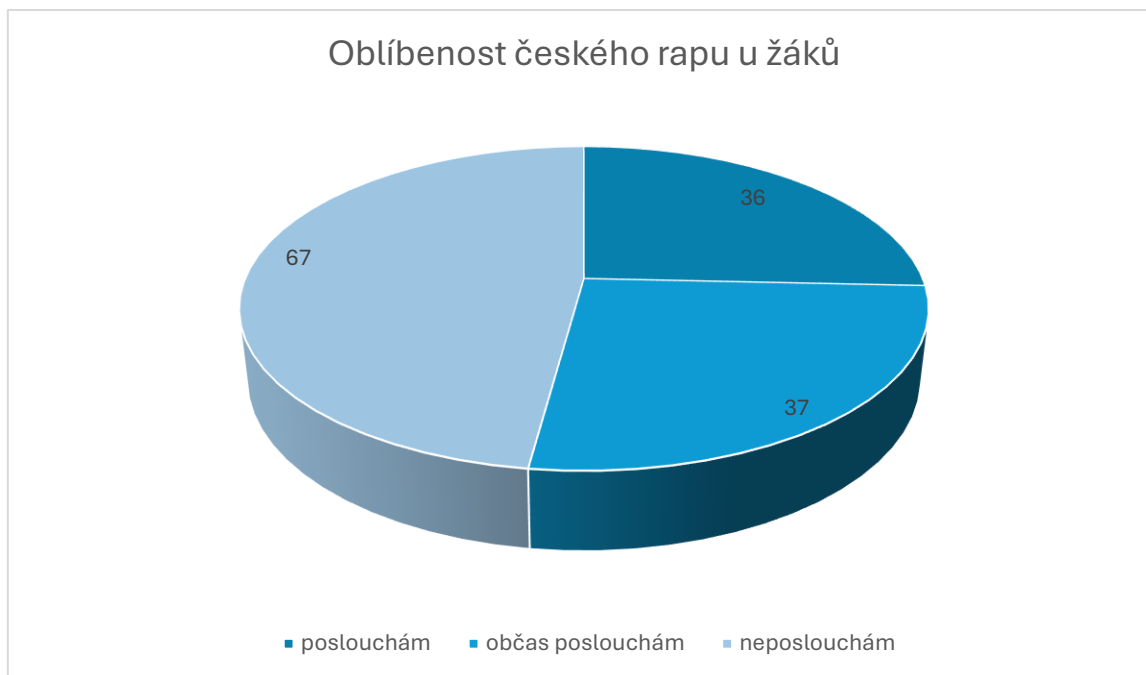
6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Cílem dotazníkového šetření je zjistit, jak žáci vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů. Mezi zjišťovaná data patří znalost významu, používání výrazu v běžné mluvě, diskurzivní zakotvenost nebo možnost užití mimo subkulturu. Žáci byli tázáni na 5 konkrétních lexikálních jednotek, které byly vybrány na základě jejich výskytu v textech, některé se v textech nacházely v hojném počtu, jiné méně.

Dotazníkový průzkum byl uskutečněn na dvou školách. První z nich bylo víceleté gymnázium nacházející se v Královéhradeckém kraji, druhou byla střední průmyslová škola v Libereckém kraji. Celkem se průzkumu zúčastnilo 140 žáků ve věku 14 až 19 let, z toho 95 mužů, 41 žen a 4 respondenti, kteří označili odpověď *jiné*.

6.1 Oblíbenost českého rapu u žáků

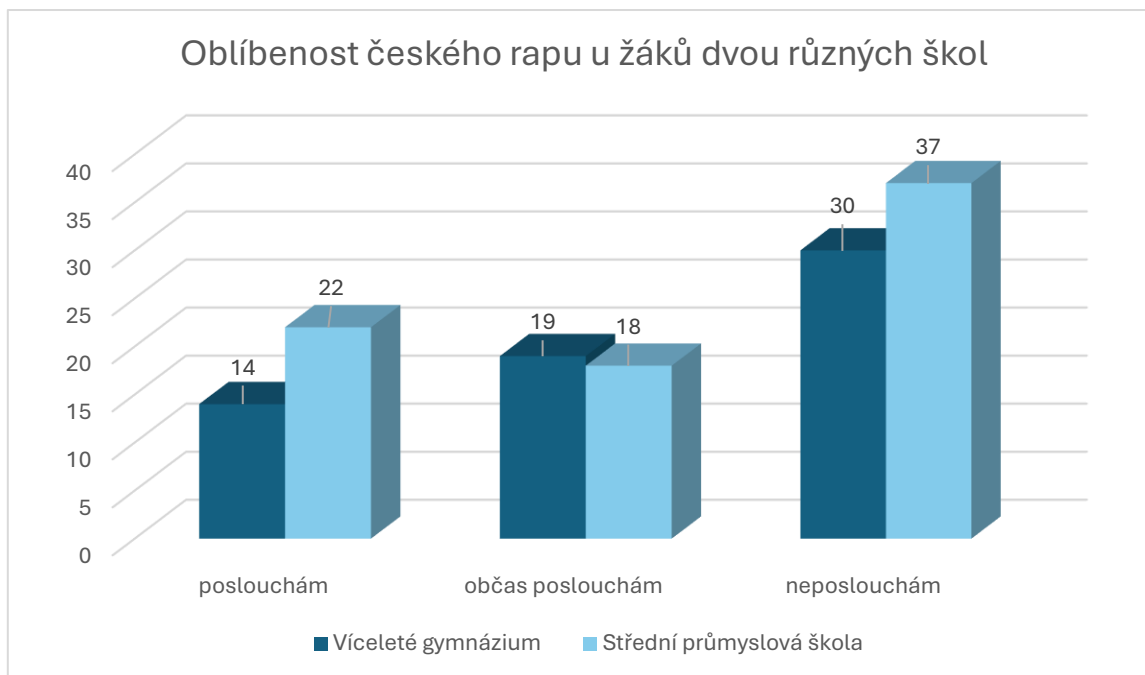
Před interpretací výsledků týkajících se slovní zásoby je nejspíše vhodné okomentovat odpovědi žáků na otázky ohledně rapového hudebního žánru. Pro potřeby výzkumu bylo významné zjistit, jaký vztah mají žáci k rapové hudbě, a tím také ověřit relevantnost předpokladů, že je rapová hudba u žáků oblíbená. V samotném názvu dotazníku nebyl rap zmíněn, aby si žáci výrazy, na které byli dotazováni, ihned nespojovali s tímto hudebním stylem a odpovídali spontánně. V pokynech před vyplněním dotazníku ale zaznělo, že se v něm také nachází otázky ohledně jednoho hudebního žánru. První otázka ohledně rapu zjišťovala, zda žáci daný hudební styl poslouchají. Tato otázka se v dotazníku objevila až uprostřed, aby trochu narušila stereotypnost dotazování na expresivní výrazy. Výsledky vypadají následovně, čísla v grafu vyjadřují počet respondentů:

Graf 1: Oblíbenost českého rapu u žáků

Na základě získaných výsledků lze shrnout, že více jak polovina dotazovaných český rap poslouchá. 36 žáků se prezentuje jako aktivní posluchači, dalších 37 žáků rap poslouchá občasně. 67 žáků rapovou hudbu neposlouchá. Výsledky hodnotíme jako očekávané. Mezi žáky, kteří zvolili odpověď *neposlouchám*, jsou pravděpodobně i ti, kteří hudbu celkově neposlouchají. Pokud rovněž vezmeme v potaz různorodost současné hudby, můžeme na základě malého vzorku odpovědí o rapu tvrdit, že v rámci hudby jde o žánr mezi žáky populární.

U této otázky dotazníku bylo jako u jediné rozhodnuto porovnat obě školy, ve kterých bylo šetření provedeno.

Graf 2: Oblíbenost českého rapu u žáků dvou různých škol

Při pohledu na tento graf můžeme konstatovat, že se výsledky u dvou různých škol příliš neliší a sledujeme zde určitou obdobu. Nenalzáme rozdíly ani u odpovědí mužů a žen. Ze 41 dotazovaných žen (36 gymnázium) jich označilo kolonku *neposlouchám* 20, čili jedná se o zhruba polovinu.

6.1.1. Preferování rapové interpreti

V další otázce byli respondenti tázáni na oblíbené rapery. Pokud žáci na otázku odpověděli, většinou napsali více než jednoho hudebníka. Tato položka také nabídla možnost ověřit si, zda byli interpreti, jejichž texty byly v předešlé části práce analyzovány, správně zvoleni.

Odpověď	Počet
Viktor Sheen	31
Calin	26
Nik Tendo	17
Ca\$hanova Bulhar	16
Yzomandias	15

Ektor	12
Smack	9
PTK	7

Tabulka 4: Oblíbení rapeři žáků

Podle očekávání byli nejčastěji žáky zmiňovaní lídři hudebních hitparád *Viktor Sheen* a *Calin*. Za nimi by v pomyslném umístění skončili rapeři z labelu *Milion+* *Yzomandias* a *Niktendo* společně *Ca\$hanovou Bulharem*. Své fanoušky mezi žáky mají i *Ektor*, *Smack* a *PTK*. Ostatní rapeři (např. *58G*, *Stein27*, *Icy L*, *Sergei Barracuda*, *Marpo*, *Dorian*) byli zmíněni méně než 7krát. Mnoho žáků nikoho za svého oblíbeného rapera neoznačilo. V porovnání se zvolenými interprety v lingvistické analýze se jedná až na výjimky o stejné rapery. Zařazení více než jednoho alba od Viktora Sheena se tak zdá opodstatněné.

6.1.2 Důvod poslechu rapových skladeb

Otázka číslo 3 v sekci český rap zjišťovala, na co se žáci při poslechu rapových písní zaměřují. Zájmem práce bylo zjistit, zda si skladbu zapnou spíše kvůli chytlavé melodii, nebo kvůli tomu, jaké myšlenky se v textu nacházejí. Právě **16** žáků poslouchá rap kvůli textům písní. **34** žáků naopak preferuje u písní zajímavý zvuk a rytmus a nehledá v textech žádné poselství. **47** žáků zvolilo jednoduchou odpověď „*jak kdy*“, zbytek žáků žádnou z těchto možností nezvolil. Zde si můžeme všimnout, že ačkoliv pouze 73 žáků odpovědělo, že rap poslouchá, ať už často nebo občas, na tuto otázku odpovědělo žáků 97, proto je touto odpovědí výsledek první otázky poněkud relativizován (důvody mohou být různé).

6.1.3 Témata rapových skladeb

V následující otevřené otázce dotazníku žáci vyjmenovávali témata, která je v rapových textech zaujmula. Mnoho žáků odpovídalo ve stylu „*nevím, poslouchám všechno možný*“, ale i přesto se objevily zajímavé odpovědi.

Odpověď	Počet
témata ze života	12
návykové látky	10

láska, vztahy	8
fotbal	7
peníze	6
diss track	5
sex	4
deprese	3
úspěch	2
životní příběh	2

Tabulka 5: Oblíbená témata skladeb

Odpovědi žáků zřetelně odráží nejčastěji užívaná témata v rapových skladbách. Překvapující by mohla být odpověď *fotbal*. Zpopularizování tohoto sportu v rapových skladbách začalo na podzim v roce 2018, kdy si interpreti *Ca\$hanova Bulhar* a *Labello* přizvali na svou skladbu *Off Season*¹⁸⁰ tehdy prvoligového fotbalistu, hrajícího za FK Teplice, Tomáše Kučeru. Píseň měla úspěch nejen u fanoušků rapu, ale i u fanoušků fotbalu. Nelibost naopak vzbudila u nejvyšších fotbalových funkcionářů, kteří byli v textu skladby nevybíravě označeni a hráče pokutovali nemalou peněžní částkou.¹⁸¹ *TK27*, jak zní rapová přezdívka Kučery, je dnes členem rapového uskupení *58G*, které se během několika let dostalo mezi přední jména české rapové scény.¹⁸² V textech skupiny se nepřekvapivě často odkazuje na fotbal (př.: *jsem team player, na sobě tracksuit jako Jürgen Klopp*¹⁸³). Fotbal je také nedílnou součástí textů už zmiňovaných raperů *Ca\$hanovy Bulhara* a *Labella*, dále raper *Michajlov* vydal v roce 2021 album *FIFA STREET*¹⁸⁴, pojmenované po fotbalové videohře, ve kterém jsou písně nazvány podle fotbalových legendárních hráčů. Momentálně fotbal popularizuje lehce komediální formou i raper *Rohony*,

¹⁸⁰ CA\$HANOVA BULHAR - OFF SEASON feat. LABELLO & TK27 (2L VIDEO)

In. Youtube [online]. 18. 11. 2018 [cit. 2024-01-05]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=dOC0aS28aY0>. Kanál uživatele DVOJLITRBOYZZ.

¹⁸¹ MÁDL, Luděk. Fotbalista Kučera rapoval o Berbrovi a se zlou se potázal. Teď jde do druhého kola souboje s asociací. In. *Seznam Zprávy* [online]. 2019. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbalista-kucera-rapoval-o-berbrovi-a-se-zlou-se-potazal-ted-jde-do-druheho-kola-souboje-s-asociaci-66501>

¹⁸² MUSILOVÁ, Zuzana. Dvě ceny Anděl míří do Jihlavy. Trio 58G má nejlepší rapovou desku i největší přízeň fanoušků. In. *Jihlavská drbna* [online]. 2023. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z:

<https://jihlavska.drba.cz/zpravy/kultura/19875-dve-ceny-andel-miri-do-jihlavy-trio-58g-ma-nejlepsi-rapovou-desku-i-nejvetsi-prizen-fanousku.html>

¹⁸³ *Genius.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/58g-vsechno-sport-lyrics>

¹⁸⁴ *Genius.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Michajlov-and-robin-tent/Fifa-street>

jehož skladba *Letná* se v květnu 2024 stala neoficiální hymnou klubu AC Sparta Praha a překonala dosavadní český rekord poslechu za 24 hodin na Spotify.¹⁸⁵

6.1.4 Rap a inspirace

V další otázce byli žáci tázáni, zda je rap v něčem inspiroval. **38** žáků odpovědělo ano, zbytek ne. V navazující otázce měli žáci, kteří odpověděli ano, napsat, čím se v rapových textech inspirovali.

Odpověď	Počet
slovník	6
oblečení	5
pohled na svět	4

Tabulka 6: V čem mě rap inspiroval

Překvapivě nejčastější odpovědí byla slova jako slovník či slang. Malé procento žáků tak přebírá z rapových textů slova, která v nich slyší, a dále je využívá. Poté se někteří žáci u raperů inspirovali oblékáním či sdílejí jejich názory například na politiku. Další žáky zmiňovanou inspirací je *nevěřit lidem, vydělávat peníze, neřešit hlouposti*.

6.1.5 Žáci a rapování o penězích

Poslední otázka této sekce dotazníku se zaměřila na často zmiňované téma v rapových textech – peníze. Žákům byla položena otázka, ve které byli tázáni, zda souhlasí s tvrzením, že *rapování o penězích může mladé lidi motivovat k práci a vydělávání*. **68** žáků odpovědělo ano, **43** ne, ostatní vybrali možnost *nevím*. Na základě tohoto malého vzorku lze sledovat, že *některé* rapové texty mohou mít na žáky pozitivní vliv a dokážou je motivovat a inspirovat, ačkoliv většinou bývají rapové texty kritizovány za škodlivé vlivy na dospívající.

¹⁸⁵ HOLZMAN, Ondřej. Sparta, Rohony a Manene zbořili žebříčky. Teprve doceníme, že se náš song líbí i rivalům, zní z Letné. In. *CzechCrunch.cz* [online]. 2024. [cit. 2024-06-20]. Dostupné z: <https://cc.cz/sparta-rohony-a-manene-zborili-zebricky-teprve-docenime-ze-se-nas-song-libi-i-rivalum-zni-z-letne/>

6.2 Žáci a výraz *flexit*

První zvolenou lexikální jednotkou, na kterou byli žáci tázáni, byl výraz *flexit*. Na dotaz, zda výraz znají, odpovědělo **138** žáků pozitivně, **2** žáci výraz neznali. Další otázka směřovala na používání výrazu *flexit* v běžné mluvě.

Graf 3: Využívání výrazu *flexit* v běžné mluvě

Aktivně výraz dle odpovědí užívá 21 žáků, 82 zřídka a 37 vůbec. Z těchto výsledků lze soudit, že lexikální jednotka je aktivní součástí mluvy dotazovaných žáků. To dokumentují i odpovědi na diskurzivní zakotvenost výrazu v českém jazyce. **115** žáků označilo výraz jako už dnes běžně užívaný, **19** jako nový, ostatní nedokázali určit. Výraz je tak v rámci slovní zásoby mládeže deslangizován.

V předešlé části práce byla jako synonyma k výrazu zmíněna slova *vychloubat se* a *machrovat*. Zde je tabulka, ve které se nachází počty odpovědí žáků na dotaz, co slovo *flexit* znamená. Odpovědi některých žáků čítaly více než jedno slovo.

Odpověď	Počet
vychloubat se	44
chlubit se	36
vytahovat se	26

machrovat	17
předvádět se	13
vychlubovat se	2
dávat něco na obdiv	1
frajeřit	1
naparovat se	1
povyšovat se	1
vychvalovat se	1

Tabulka 7: Synonyma k výrazu *flexit*

Nejčastěji žáci označili význam slova *flexit* jako *vychloubat se*. Z tabulky je zřejmé, že se dá pro výraz nalézt mnoho ekvivalentních pojmenování.

Mezi respondenty se našli i dva žáci, kteří odpověděli *řezání úhlovou rozbrušovací pilou / flexou*. I to je v tomto případě validní odpověď.

Pokud výraz *flexit* funguje jako obdoba slova *machrovat*, mělo by být slovo používáno nejspíše pro popis něčeho negativního. S tím se ovšem ztotožňuje pouze **25** žáků. Naopak, dalších **27** by použilo výraz v rámci pozitivního vyjádření. **33** žáků pokládá výraz za neutrální, zbytek na otázku nenašel odpověď.

Jako slovo, které se běžně v kontextu s výrazem *flexit* využívá, označili žáci nejvíce *peníze*. To potvrzuje, že se k sobě daná slova často vážou. Dále žáci uváděli materiální věci jako *značkové oblečení, auto, boty* nebo *mobil*. I tyto odpovědi jsou zrcadlem využívání daného výrazu v rapu. Právě *rap* jako kontext slova *flexit* napsalo **5** žáků. Zde jde pravděpodobně o fanoušky rapu. Za zajímavou poté považujeme odpověď *známky ve škole*, což napovídá, že žáci mezi sebou mohou *flexit* známkami.

Odpověď	Počet
peníze	42
značkové oblečení	28
auto	12
boty	11
mobil	10
rap	5

známky	5
sport, spolužáci, sebevědomí, snob	méně než 5

Tabulka 8: Slova v kontextu s výrazem *flexit*

Poslední otázka vztahující se k lexému *flexit* zjišťovala, kde nebo od koho žáci daný výraz slyšeli. Zdaleka nejčastější odpovědi byli *kamarádi* a *vrstevníci*. Lze tedy soudit, že se výraz objevuje v mluvené komunikaci žáků. S těmito odpověďmi souvisí odpověď *škola*. Dalším očekávaným zdrojem je *internet* a s ním dle odpovědí spojený zejména youtuber *Jon Marianek*. Ten se proslavil točením videí o životě v luxusu a spoluprací s jedním z nejznámějších youtuberů světa – *Jakem Paulem*. *Marianek* se v žebříčku Forbes umístil na 4. místě nejvíce vydělávajících českých youtuberů za rok 2023.¹⁸⁶ V rámci své tvorby se také snaží motivovat své příznivce, aby následovali své sny, stejně jako tak činil on. V kontextu toho, co jsme se dozvěděli o jeho videotvorbě, lze předpokládat, že slovo *flexit* často využívá a jeho cílové publikum – žáci ve věku 14 až 16 let – si toho všímá.

Odpověď	Počet
kamarádi, vrstevníci	54
internet	27
Jon Mariánek	18
sociální sítě	9
škola	9
influenceri	6
rap	4
MenT, počítačové hry	méně než 4

Tabulka 9: Kde/od koho jste slyšeli výraz *flexit*?

6.3 Žáci a výraz *vibe*

Druhou položkou v dotazníku byla lexikální jednotka *vibe*. Její znalost potvrdilo **131** žáků.

¹⁸⁶ *Forbes.cz* [online]. 2023. Dostupné z: <https://forbes.cz/lists/youtuberi23/top-10-youtuberu-a-streameru/jon-marianek/>

*Graf 4: Využívání výrazu *vibe* v běžné mluvě*

Přesná polovina žáků odpověděla, že slovo využívá občasně, v aktivní slovní zásobě má výraz dle odpovědi 43 žáků. 9 žáků, kteří *vibe* neznali, je mezi 27 těch, kteří slovo nepoužívají. Že výraz *vibe* mají žáci ve své mluvě zažitý, potvrzuje fakt, že **109** jich označilo slovo jako *dnes už běžně užívané*.

Obtížnějším úkolem bylo možná pro žáky najít vhodný český ekvivalent, proto se objevovaly odpovědi jako „Znamená to jako „vibrace” prostě když něco cítíme. Že s tím jsme „spjatý“ nebo „být s někým na jedné vlně, užívat si nějakou náladu spolu s ostatními lidmi, člověk má nějaký *vibe* (*auru, ve smyslu energie co z něj cítíme*)“. Tyto obsáhlejší odpovědi dokládají větší úspornost anglicismů a fakt, že je jejich využití pro žáky jednodušší a přímočařejší, což dokazuje odpověď jednoho z respondentů, který psal, že pokud něco lze hůře popsat, může se používat slovo *vibe*: „*pozitivní/negativní/neutrální... prostě že z té věci máte nějaký pocit co nejde popsat tak řeknete že to má vibe*“.

Mnoho odpovědí v sekci *Co tento výraz znamená?* bylo víceslovně popsáno, v těch kratších byla nejčastěji skloňována tato slova:

Odpověď	Počet
nálada	31
pocit	26
atmosféra	19

užívat si (píseň, klid, něco jiného)	18
energie	7
vibrace	7
relax	3

Tabulka 10: Význam slova *vibe*

Nejvíce zmiňovaným bylo slovo *nálada*, 5krát ve spojení *dobrá nálada*, *vibe* se tak pravděpodobně pravidelně užívá v kontextu hovoření o aktuálně prožívaném stavu žáků. Podobně tomu bude u slova *pocit*. Další ekvivalenty slova *vibe*, jako jsou *atmosféra* a *energie*, bývají už používány v rámci hodnocení nějakého prostředí či objektu. Až 99 žáků by výraz využilo hlavně pro popis něčeho pozitivního, 18 žáků vnímá slovo jako neutrální, 1 žák by *vibe* řekl v negativním kontextu (zbytek nedokázal odpovědět).

Právě kontextem se zabývala další otázka, v níž žáci měli vypsát slova, která se jim s tímto výrazem vybavila:

Odpověď	Počet
hudba, muzika, písničky	48
pohoda, chill	14
lidi kolem, kamarádi	12
nálada	8
párty	5
zážitek, léto, teenager, tanec a další	méně než 5

Tabulka 11: Slova v kontextu s výrazem *vibe*

Z výsledků je patrné, že ačkoliv je výraz využíván v různých situacích, nejčastěji si ho žáci pojí s hudbou, konkrétně rap byl zmíněn 6krát. Další odpovědi se pojí se zájmy žáků a věcmi, které vnímají pozitivně. Slovo *vibe* je součástí i psaných projevů žáků, nejhojněji však těch mluvených: 75krát označen žáky pouze projev mluvený, 54krát mluvený i psaný, pouze 1krát samostatně psaný. Poslední otázka měla za úkol od žáků zjistit, kde či od koho výraz *vibe* slyšeli:

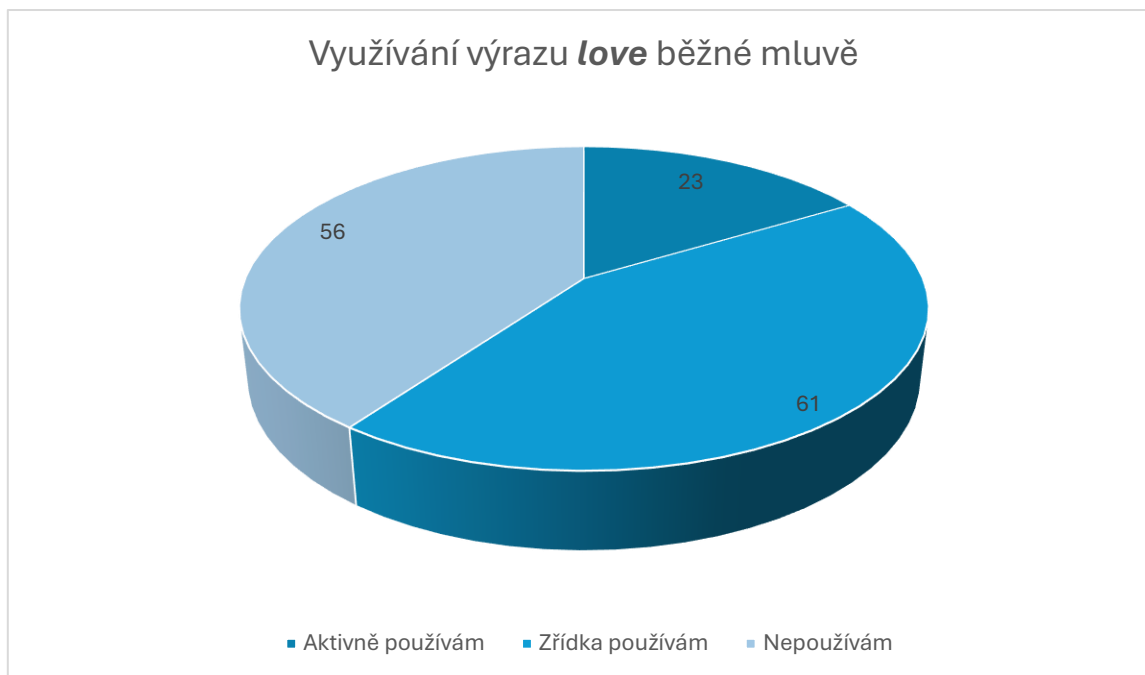
Odpověď	Počet
kamarádi	42
internet	31
sociální sítě (TikTok, YouTube)	23
škola	5
hudba	5

Tabulka 12: Kde/od koho jste slyšeli výraz *vibe*?

Odpovědi respondentů byly celkem jednotvárné, za původce označovali žáci nejčastěji své vrstevníky a internetové platformy. I to svědčí o rozšíření slova ve slovníku mládeže. Je trochu s podivem, že se v odpovědích více neobjevila odpověď *hudba*. Z toho vyplývá, že žáci mají *vibe* spojený s hudbou, a nejspíše si o ní navzájem povídají, ale hudba není převážným zdrojem jejich inspirace v užívání. Na druhou stranu možná žáci výraz často slychají a natolik se s ním sžili, že spíše vnímají jako zdroj své spolužáky a sociální sítě než hudbu. Nicméně, sociální sítě YouTube či TikTok jsou s hudbou spjaté, mohlo se tedy jednat o hudební skladbu, kterou žák slyšel na TikToku, a proto jako respondent napsal jako zdroj právě tuto sociální síť.

6.4 Žáci a výraz *love*

Třetím výrazem, ohledně kterého respondenti odpovídali na otázky, byl lexém *love*. Dle výsledků ho zná **135** žáků. V běžné mluvě slovo používá více jak polovina dotazujících, nicméně v aktivní slovní zásobě se vyskytuje u **23** žáků.

Graf 5: Využívání výrazu love v běžné mluvě

Lexém *love* není v běžné mluvě Čechů ničím novým, zřídka ho používá 61 žáků, aktivně 24. Jako běžně užívaný ho označila téměř polovina všech respondentů. Jako nový prvek v lexiku ho vnímá 26 respondentů, skoro 50 žáků nedokázalo zakotvenost v českém jazyce určit, což vypovídá o tom, že i když výraz drtivá většina zná, nejedná se o tolik relevantní úkaz v jejich mluvě. S tím se pojí otázka ohledně významu této lexikální jednotky. I přes to, že žáci měli u výrazu napsanou výslovnost, podle které si měli uvědomit, že se nejedná o význam „láska“, určité množství žáků psalo do otázky ohledně významu výrazu právě variantu slova „milovat“.

Odpověď	Počet
peníze	77
láska	60

Tabulka 13: Význam slova love

Z těchto výsledků pramení, že více než polovina dotazovaných si je vědoma významu „peníze“. Druhá polovina si zjevně nevšimla výslovnosti výrazu a pokládala slovo za ekvivalent termínu „láska“. Někteří respondenti si nebyli jistí, a tak do odpovědí psali *peníze nebo láska*. Je otázkou, do jaké míry žáci využívají výraz *love* s výslovností [love] i pro označení „milování“, protože například právě v rapu v rámci hry se slovy může rapper výjimečně označit „lásku“ jako

[love], konkrétně ve skladbě rapera Resta se objevuje pasáž: *Chci mír a lásku, peace a love*¹⁸⁷ [love]. V tomto kontextu vypadají *peace a love* spíše jako překlad předcházejícího *mír a lásku*, ovšem u *love* se může jednat i o označení peněz.

Na otázku *Která další slova se mi s tímto výrazem vybaví* odpovídali žáci následovně (byly vynechány slova „peníze“ a „láska“):

Odpověď	Počet
rap	8
prachy	8
cash	8
vztah	5
flex	5
Romové	3

Tabulka 14: Která další slova se mi s výrazem *love* vybaví

V odpovědích v tabulce figurují slova, která se pojí s rapem, a i samotný termín „rap“, což dokládá, že je výraz *love* pro rapové texty charakteristický. Někteří respondenti mají výraz spojený s jeho romskými jazykovými kořeny.

Odpovědi na poslední otázku, ve které bylo zjišťováno, kde či od koho žáci daný výraz slyšeli, byly různorodé, těmi nejčastějšími byly:

Odpověď	Počet
internet, Youtube	31
kamarádi, vrstevníci	30
rap	10
škola	10

Tabulka 15: Kde/od koho jste slyšeli výraz *love*?

Nejvíce respondenti psali internet, bohužel jen zřídka byli konkrétnější a napsali např. YouTube. Dále výraz zaslechli od vrstevníků, v souladu s minulou tabulkou bylo zřejmé, že by se v odpovědích měl objevit i rap, častěji byla také zmiňována škola. Úsměvnou zmínkou byl *Ivan*

¹⁸⁷ *Genius.com* [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/Rest-and-dj-wich-mira-laska-lyrics>

Mládek a zřejmě píseň *Jóžin z Bážin*, kde je *lóve* součástí textu. U otázky se nacházela i odpověď/názor, která celkem odpovídá průzkumu a lze s ní zakončit sekci věnovanou tomuto výrazu: *Hudební scéna, rap, hip-hop, gangsteři* (kde výraz slyšel), *v každodenní mluvě se tento výraz v rámci mé věkové kategorie běžně nepoužívá.*

6.5 Žáci a výraz *beef*

Čtvrtá lexikální jednotka *beef* je ve svém přeneseném významu ryzím rapových slangismem, čemuž odpovídá počet negativních odpovědí respondentů na otázku, zda slovní výraz znají: **36** žáků se v rámci české mluvy se slovem neseťkala, ostatních **104** výraz zná.

Graf 6: Využívání výrazu *beef* v běžné mluvě

Graf ukazuje, do jaké míry žáci výraz *beef* užívají. **Více jak polovina** *beef* nepoužívá, což není vzhledem k slangové povaze překvapením. **18** respondentů má slovo ve své aktivní slovní zásobě. Tento malý vzorek byl tak podroben dalšímu zkoumání. Z **18** studentů aktivně poslouchalo rap **10** z nich, **4** zřídka a **4** vůbec. Dále pak rap jako zdroj, kde daný výraz slyšeli, uvedli **2** respondenti, u ostatních byly nalezeny obvyklé odpovědi jako *kamarádi* a *internet*. Další **2** z respondentů zmiňovali nynější kontroverzní fenomén *Clash of the Stars*, kde se utkávají v bojovém umění influenceři a další celebrity, jeden z žáků napsal konkrétně *uměle*

vyvolaný *beef* v *Clash of the Stars* (organizace se snaží zviditelnit konflikt mezi dvěma influencery a vyvolat zájem mezi lidmi).

V otázce, co výraz znamená, odpovídali respondenti následovně:

Odpověď	Počet
hrotit se, hrot	26
spor	24
mít s někým problém	16
hádká	14
hádat se	13
rozpor, rozepře	6
fightovat, argumentovat, být ve při	méně než 5

Tabulka 16: Význam slova *beef*

Výsledky napovídají, že je momentálně mezi žáky populární verbum *hrotit se*, jež bylo společně se substantivem *spor* nejčastější odpovědí. Objevily se i zajímavé tvary jako počestělá přejímka *fightovat*. V další otázce žáci uváděli, že nejvíce používají výraz v mluveném projevu (53 respondentů). Je zjevné, že se výraz *beef* využívá k vyjádření sporu, ten vnímáme jako negativní. Stejně to vnímají i žáci, 64 z nich by *beef* použilo v záporném kontextu, 54 žáků nedokázalo určit, 16 označilo výraz jako neutrální, 6 jako pozitivní.

Zakotvenost výrazu v české mluvě vnímají žáci následovně: 66 jako nový, 32 jako dnes běžně užívaný v českém jazyce, 42 nedokázalo určit. Mezi žáky jsou tudíž více odlišné názory, než tomu bylo u předcházejících výrazů. V otázce *Která další slova se mi s tímto výrazem vybaví* byly odpovědi obdobné jako u otázky, co výraz *beef* znamená. Odpovědi na poslední otázku překvapily tím, že byly trochu více konkrétní, než tomu bylo u těch minulých:

Odpověď	Počet
kamarádi	20
internet	19
sociální síť	12
YouTube	10
rap	9

Clash of the Stars, škola, tiktok	méně než
	5

Tabulka 17: Kde/od koho jste slyšeli výraz *beef*?

Je překvapující, že ačkoliv se dnes považuje za nejpoužívanější aplikaci u žáků *TikTok*¹⁸⁸, v odpovědích se nachází pouze sporadicky. Mnohem více je u žáků populárnější *YouTube*. 9 žáků potvrdilo výskyt výrazu *beef* v rapových textech.

6.6 Žáci a výraz *OG*

Posledním prvkem, na který byli žáci tázáni, byl slovní výraz *OG*. Velké množství respondentů výraz, možná trochu překvapivě, označilo jako jim známý, konkrétně 126. S tím se pojí i zjištění, že přes dvě třetiny žáků výraz užívá v běžné mluvě (aktivně 34).

Graf 7: Využívání výrazu *OG* v běžné mluvě

Z odpovědí na otázky ohledně významu výrazu bylo zjištěno, že výraz není využíván pouze ve smyslu *Original Gangster* – „legenda ve svém oboru“, ale žáci ho do svých výroků vkládají i

¹⁸⁸ *iDnes.cz* [online]. 2021. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/internet/tiktok-nejnavstevovanejsi-web-internet-google.A211222_212735_sw_internet_pmk

s jiným významem, a to k pojmenování něčeho výjimečného či neobyčejného. Nicméně, nejvíce respondenti uváděli první zmiňovaný význam, ovšem v několika tvarech:

Odpověď	Počet
originální	24
original gangster	14
starý (dobrý)	14
původní	10
nostalgický	7
legenda	3
veterán	3
skvělý, top	2
zkušený	2
zběhlý v oboru	2
osoba, která je dlouho na scéně	1
old generation	1
old game	1
pravý fanoušek	1
dlouholetý kamarád	1

Tabulka 18: Význam výrazu OG

Nejčastější odpovědí bylo slovo *originální*, což je možnost, jak výraz *OG* charakterizovat, pokud je myšleno „originální“ jako „původní“. Dále respondenti uváděli slovní spojení *original gangster*, tedy vlastně výraz *OG* v nezkrácené formě. Mnoho respondentů uvedlo význam *starý*, za který většina dopsala *dobrý* nebo *v dobrém smyslu*. Všechny další několikapočetné odpovědi odpovídaly významu *Original Ganster*, pouze dva žáci napsali zmiňovaný druhý význam *skvělý* nebo *top*, tudíž nejspíše není mezi žáky příliš rozšířený. Odpověď *osoba, která je dlouho na scéně* přesně charakterizuje rapový význam. Uveden byl správně i význam *pravý fanoušek*, jenž je užíván v takovém kontextu, kdy o sobě člověk tvrdí, že je *OG fanoušek*, ať už hudebníka, sportovního týmu či něčeho jiného. Pro výzkum je důležité, že byl uveden i význam *dlouholetý kamarád*, u kterého bylo očekáváno, že se objeví v početnějším množství.

Podobně jako u ostatních slovních výrazů, i *OG* je používáno nejvíce v mluveném projevu (51, dále mluvený plus psaný – 50, psaný označilo 7 respondentů), **více než polovina** žáků by

využila *OG* v pozitivním kontextu, v záporném pouze 2. Poměrně vyrovnané byly odpovědi u diskurzivní zakotvenosti výrazu, kde ho 55 žáků vnímalo jako nový a 49 žáků jako dnes už běžně užívaný (zbytek nedokázal určit).

Mnoho odlišných odpovědí bylo uvedeno v otázce ohledně kontextu výrazu:

Odpověď	Počet
hry	18
Fortnite	14
vzpomínky, nostalgie	6
rap	5
YouTube	4
fanoušek	2
videohry	2

Tabulka 19: Která další slova se mi s výrazem *OG* vybaví

Ačkoliv k tomu v předchozích odpovědích nebyly upozorovány žádné indicie, svým počtem dominovaly odpovědi týkající se počítačových her, které nebyly uváděny pouze obecně, ale i konkrétně v podobě hry *Fortnite*. V rámci rešerše bylo zjištěno, že *OG* přezdívku si vysloužili hráči, kteří hru hráli od jejího počátku, dále existuje slovní spojení *Fortnite OG Season*, což je mód této hry, v níž mají hráči možnost si zahrát v ikonických lokacích a s původní výbavou.¹⁸⁹ Tím se vysvětluje značné množství odpovědí v této podobě.

Odpovědi na otázku, kde nebo od koho žáci výraz *OG* slyšely, jsou uvedeny v tabulce níže. Výsledky do jisté míry kopírují odpovědi stejné otázky u minulých lexikálních jednotek, tentokrát respondenti nejvíce uváděli své vrstevníky.

Odpověď	Počet
kamarádi, vrstevníci, spolužáci	40
internet	35
YouTube	12
sociální sítě	10
hry	7
rap	6

¹⁸⁹ Alza.cz [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.alza.cz/fortnite-battle-royale-info>

Fortnite	4
----------	---

Tabulka 20: Kde/od koho jste slyšeli výraz OG

6.7 Shrnutí dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak žáci vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů. Mezi zjišťovaná data patřila znalost významu, používání výrazu v běžné mluvě, diskurzivní zakotvenost nebo možnost užití mimo subkulturu.

Dotazníkové šetření potvrdilo předpoklad, že rap patří k oblíbeným hudebním žánrům mezi žáky, dle výsledků ho poslouchá více než polovina respondentů (73 ze 140), z toho skoro třetina aktivně. Nejoblíbenějším rapperem dotazujících je *Viktor Sheen*, respondenti také preferují u písní chytlavé melodie na úkor textového poslání (81 oproti 50) a nejraději se zaposlouchají do skladeb, ve kterých jsou zmiňována každodenní témata. Inspiraci našlo v rapové muzice 38 žáků, z toho 6 se dle odpovědí inspirovalo v užívání obdobných slov.

Žáci byli v průzkumu tázáni, jak vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů. Zvoleno bylo 5 výrazů, které jsou příznačné pro mluvu raperů a typicky se vyskytují v rapových textech. Nejvíce byl žákům známý výraz *flexit*, který neznali pouze 2 respondenti ze 140, naopak výraz *beef* byl cizí 36 žákům, což bylo mezi sledovanými 5 lexikálními jednotkami nejvíce. V běžné mluvě je nejvyužívanějším slovem výraz *vibe*, který užívá 113 žáků, z toho 43 aktivně. V rámci diskurzivní zakotvenosti považuje většina žáků za nová slova *beef* a *OG*, jako dnes už běžně užívaná ta ostatní (*flexit*, *vibe*, *love*)

S rapovou hudbou si žáci nejvíce spojují výrazy *love* a *beef*. Jako nejčastější zdroj, od kterého či z kterého je možné slova zaslechnout, uváděli většinou nepříliš konkrétní odpovědi *kamarádi* a *internet*. Nicméně, odpovědi respondentů poskytly práci další zajímavá data. Výraz *flexit* má v češtině mnoho synonym a žáci si ho často spojují s YouTuberem *Jonem Mariankem*. *Vibe* je univerzálním termínem pro pojmenování různých konkrétních i abstraktních substantiv, nejhojněji je využíván v kontextu s hudbou. U výrazu *love* byl žáky nejvíce zmiňován kontext rapu a další slova, která se charakteristicky vyskytují v rapových skladbách (*cash*, *flex*). *Beef*, který je nejspíše nejryzejším rapovým slangismem v průzkumu, si žáci ale více než s rapem spojují s různými influencery a sociálními sítěmi, což ukazuje, že se výraz, pojící se s kontextem konfliktu, rozšířil do běžné mluvy zejména mladých mluvčích. U lexikální jednotky *OG* byl v rámci průzkumu zjištěn další význam slova a odpovědi žáků potvrdily, že se jedná o výraz, který je možné užít v mnoha různých kontextech.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá slovní zásobou vybraných českých rapových textů. Cílem bylo analyzovat prvky slovní zásoby a zjistit, jak žáci vybraných škol ve věku 14 až 19 vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů, jaký mají k rapu vztah a jestli je nějakým způsobem ovlivňuje.

V první kapitole práce byl definován termín rap. Jedná se buď o hudební žánr, který může být charakterizován jako rytmizované vyprávění do elektronického podkladu¹⁹⁰, nebo chápán jako vokalizace textu, kterou je možné využít kromě hip hopu i v jakémkoliv dalším hudebním žánru, např. v country nebo rocku.¹⁹¹ První slavnější rapovou nahrávkou se stala píseň *Rapper's Delight*, kterou vydala skupina Sugarhill Gang v roce 1979. Ve většině prvních rapových skladeb využívali producenti hudební podklad z již vydaných existujících písní, přes které rapeři rapovali, nicméně už v osmdesátých letech se začaly využívat *sampling* a elektronický nástroj *drum machine* (bicí automat). S nimi se změnil způsob tvorby rapových skladeb, protože díky *samplingu* mohl producent využít vzorek hudebního podkladu z již vzniklé skladby nebo jakýkoliv jiný nahraný zvuk a začlenit ho do svého vlastního vytvořeného materiálu, čímž vznikl nový hudební podkres.

Světově známou se v devadesátých letech stala skladba *Ice Ice Baby* od rapera jménem *Vanilla Ice*, která se jako první hiphopová skladba dostala na první místo uznávaného hudebního žebříčku *Billboard* a jsou jí připisovány zásluhy za rozšíření hip hopu mezi veřejnost.¹⁹² Skladba si svou popularitu udržela dodnes a může být k zaslechnutí v různých provedeních nejen v rádiu, ale i v televizních reklamách (*Kinder Pingui*¹⁹³ nebo *Müller Riso*¹⁹⁴). Podobně

¹⁹⁰ VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: Preview #4* [online]. 2011. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.biggmagg.cz/articles/196/karel-vesely-nhudba-ohnenpreview-4>

¹⁹¹ HEŘMÁNEK, Zbyněk. Hip-hop – Prkenice, ulice, police – jak se to rýmuje. In: Dorůžka, Petr. *Beaty, bigbeaty, breakbeaty*. Praha: Mat'a. 1998.

¹⁹² MADDEN, Sidney. Today in Hip-Hop: Ice Ice Baby becomes first rap single to hit no. 1 on the Billboard Hot 100. *XXLMAG.com* [online]. 2016. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.xxlmag.com/today-hip-hop-ice-ice-baby-first-rap-single-no-1-billboard-hot-100/>

¹⁹³ Kinder Pingui. In: Youtube [online]. 19. 9. 2008. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CZqU-dnuBsM>. Kanál uživatele Happyjama.

¹⁹⁴ Muller Riso Rice Rice Baby reklama. In: Youtube [online]. 9. 1. 2020. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mgh3spEyVVc>. Kanál uživatele Drek V Hlačah.

věhlasnou skladbou je singl *U Can't Touch This* od rapera *MC Hammer*, který za píseň získal mnoho ocenění včetně *Grammy*.¹⁹⁵ *U Can't Touch This* je ukázkou jeho osobitého stylu a také komercializace rapu, která s rostoucím zájmem o žánr stoupala a měla na něj velký vlivy.

Do České republiky se hip hop dostal až po revoluci. Nicméně, už před pádem totalitního režimu zde byl náznak prvních rapových skladeb, které měly v repertoáru kapely *Manželé* nebo *J. A. R.* Na počátku devadesátých let bylo považováno za první rapovou skupinu táboorské uskupení *Rapmasters*. Ačkoliv bylo na skupinu pohlíženo jako na hudebně primitivní, byla pro svou dobu mimořádná přínosem nového stylu a odlišným přístupem k hudbě. V současné době je rap, popřípadě jeho subžánr pop rap jedním z nejvíce poslouchaných, ne-li vůbec nejposlouchanějším, hudebním žánrem v České republice. Nejúspěšnější rapeři mají na internetové streamovací službě Spotify měsíčně přes sedm set tisíc posluchačů.¹⁹⁶

Na kapitulu o rapu navazuje kapitola druhá, ve které jsou vymezeny základní termíny týkající se slovní zásoby. Práce se zevrubněji zaměřuje na slang, anglicismy a vulgarismy, tedy na témata, která se projevují v českých rapových textech. Slang je definován jako součást národního jazyka, která je v nespisovné nebo hovorové podobě, konkrétně ve formě speciálních pojmenování, využívána v běžném, nejčastěji polooficiálním nebo neoficiálním, jazykovém styku členů pracovního nebo zájmového společenství.¹⁹⁷

Anglicismy jsou lexikální prostředky přejaté z různých variet anglického jazyka, které jsou ve své původní podobě využívány i v jazyce přejímacím.¹⁹⁸ Anglicismy nepojmenovávají pouze skutečnosti nové (např. *selfie* na počátku 21. století) nebo dosud nepojmenované, často se také

¹⁹⁵ LIPTAK, Carena. *GRAMMY Rewind: MC Hammer Accepts A GRAMMY For "U Can't Touch This" With Gratitude, Faith & Patriotism On His Mind In 1991* [online]. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.grammy.com/news/mc-hammer-u-cant-touch-this-grammys-win-acceptance-speech-video-rewind>

¹⁹⁶ VESELÝ, Karel. Zapomeňte na Chinaski. Viktor Sheen a Calin ukazují, že rap je nový pop. In: *Seznam Zprávy* [online]. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-deska-ktera-zmeni-cesky-rap-viktor-sheen-a-calin-z-nej-udelali-mainstream-225561>

¹⁹⁷ HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. SOCIOLEKT. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>

¹⁹⁸ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: DANESŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia. 1997. s. 272. ISBN 80-200-0617-60.

přejímají pojmenování pro již dříve existující a pojmenované skutečnosti v českém jazyce (např. *deadline* – nejzazší termín).¹⁹⁹

Vulgarismy se u některých interpretů objevují v nemalém počtu, samotný pojem vulgarismus lze vymezit jako hrubý výraz vyjadřující negativní postoj mluvčího k člověku nebo věci.²⁰⁰ Významným projevem chování vulgarismů je, že mohou fungovat jako výplňková slova, která ve výpovědi nehrají žádnou roli a jsou používána ze zvyku, což je typickým úkazem v rapových textech.

Práce se dále věnovala obohacování slovní zásoby, konkrétně transpozičním, transformačním a transformačně-transpozičním postupům, u kterých byly uváděny příklady objevující se v rapových textech. Mnoho rapových slangismů vzniklo na základě vnější podobnosti neboli metaforizace, příkladem je rapové „strouhání sýra“ označující vydělávání peněz či počítání bankovek. Zdaleka největším počtem slov obohacují rapové texty přejímky, zejména anglicismy (*banger, shit, flex, bitch, opp*, apod.), což nebylo na základě současných i historických jazykových tendencí v rapu překvapením. Transformačním postupem, který raperům umožňuje hru s jazykem, je kompozice (např. slovo *míčoholik*), velmi často také rapeři užívají zkratky kvůli vyjadřovací jednoduchosti a nečitelnosti pro mluvčí mimo danou skupinu, ty se objevují převážně v názvech skladech (*BMM, KML*). Mimo jiné rapeři dosahují kreativity pomocí blendingu, při kterém kombinací dvou slov učiní narážku na konkrétní východiskové slovo, např. slovo *Dripolar* utvořeno kombinací slov *drip* (stylové oblečení) a *bipolar* (= *bipolar disease* – duševní porucha se změnami nálad).

První cílem praktické části práce bylo analyzovat slovní zásobu vybraných českých rapových textů z 15 tuzemských alb a u používaných výrazů se zaměřit na jejich lexikální stránku a na sociolingvistické aspekty. Výběr interpretů probíhal na základě jejich současné popularity, zejména na streamovacích platformách (Spotify, YouTube). Nahlíženo bylo na počet posluchačů a počet poslechnů u jednotlivých skladeb. Fakt, že byli interpreti zvoleni relevantně vzhledem k oblíbenosti u žáků, odhalily v poslední kapitole práce odpovědi samotných žáků v dotazníku. Zvolené texty interpretů byly vloženy do jednoho dokumentu. Ke sběru dat

¹⁹⁹ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Anglicismy v českém lexiku. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY_V_ČESKÉM_LEXIKU

²⁰⁰ JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK: VULGARISMUS. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: URL: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

posloužila aplikace *Sketch Engine*, která je určena k hlubší analýze textů v nejrůznějších jazycích a je primárně využívána ke zkoumání slov a jejich chování v textu.

Největší množství analyzovaných lexémů tvořily anglicismy, tím nejvyskytovanějším se stal výraz *cash* (50krát) označující peníze, v rámci ostatních přejímek se v souboru v největším počtu nacházela přejímka *love* (69krát). Právě významový okruh „peníze“ si nakonec vysloužil svou vlastní kapitolu, protože byl nalezen hojný počet slov s tímto významem (*stack*, *škvára*, *guap*, *loot*, *prachy*, apod.) a bylo tedy příhodné vytvořit z těchto lexémů samostatnou kapitolu. V samostatném oddílu byly analyzovány i vulgarismy nacházející se v rapových textech, v nejpočetnějším množství se vyskytoval lexém *zmrda* (76krát). Bylo zjištěno, že účelem několika vulgarismů (př. *píčo*, *vole*) není v rapových textech pouze někoho urážet, ale mnohem častěji fungují jako desémantizovaná výplňková slova nebo jako oslovení, která ovšem nemají konkrétního adresáta. Nejpoužívanějším substantivem v korpusu byl lexém *život*, který byl nalezen ve 121 případech, což odpovídá faktu, že nejčastějšími náměty rapových písní pramení z témat každodenního života a života samotného.

Druhým cílem bylo pomocí dotazníkového šetření zjistit, jak žáci vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů. Průzkum potvrdil předpoklad, že rap patří mezi oblíbené hudební žánry mezi žáky, dle výsledků ho poslouchá více než polovina respondentů (73 ze 140), z toho skoro třetina aktivně. Nejoblíbenějším rapperem dotazujících je *Viktor Sheen*, žáci také preferují u písní chytlavé melodie na úkor textového poslání (81 oproti 50) a nejraději se zaposlouchají do skladeb, ve kterých jsou zmiňována každodenní témata. Inspiraci našlo v rapové muzice 38 žáků, z toho 6 se dle svých odpovědí inspirovalo v užívání obdobných slov. Žáci byli v průzkumu tázáni, jak vnímají specifické lexikální jednotky rapových textů. Zvoleno bylo 5 výrazů, které jsou příznačné pro mluvu raperů a typicky se vyskytují v rapových textech. Nejvíce byl žákům známý výraz *flexit*, který neznali pouze 2 respondenti ze 140, naopak výraz *beef* byl cizí 36 žákům, což bylo mezi sledovanými 5 lexikálními jednotkami nejvíce. V běžné mluvě u žáků je nejvyužívanějším slovem výraz *vibe*, který užívá 113 žáků, z toho 43 aktivně. V rámci diskurzivní zakotvenosti vnímá většina žáků jako nová slova *beef* a *OG*, jako dnes už běžně užívaná ta ostatní (*flexit*, *vibe*, *love*). S rapovou hudbou si žáci nejvíce spojují výrazy *love* a *beef*. Jako nejčastější zdroj, od kterého či z kterého je možné slova zaslechnout, uváděli většinou nepříliš konkrétní odpovědi *kamarádi* a *internet*.

Nicméně, odpovědi respondentů poskytly práci další zajímavá data. Výraz *flexit* má v češtině mnoho synonym a žáci si ho často spojují s youtuberem *Jonem Mariankem*. *Vibe* je univerzálním termínem pro pojmenování různých konkrétních i abstraktních substantiv,

nejhojněji je využíván v kontextu s hudbou. U výrazu *love* byl žáky nejvíce zmiňován kontext rapu a další slova, která se charakteristicky vyskytují v rapových skladbách (*cash, flex*). *Beef*, který je nejspíše nejryzejším rapovým slangismem v průzkumu, si žáci ale více než s rapem spojují s různými influencery a sociálními sítěmi, což ukazuje, že se výraz, pojící se s kontextem konfliktu, rozšířil do běžné mluvy zejména mladých mluvčích. U lexikální jednotky *OG* byl v rámci průzkumu zjištěn další význam slova, který nebyl na začátku výzkumu znám. Odpovědi žáků potvrdily, že se jedná o výraz, který je možné užít v mnoha různých kontextech.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Analyzované zdroje

58G: City Park [online]. 2022. Dostupné z: <https://genius.com/albums/58g/City-park>

Calin & Viktor Sheen: Roadtrip [online]. 2023. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Calin-and-viktor-sheen/Roadtrip>

Dorian: Everyday is May [online]. 2022. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Dorian-cze/Everyday-is-may>

Grey256: Sláva nejhorší droga [online]. 2021. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Grey256/Slava-nejhors-i-droga>

Ektor: Detektor III [online]. 2023. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Ektor/Detektor-iii>

Hard Rico: Secret Eyes [online]. 2023. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Hard-rico/Secret-eyes>

Nik Tendo: Pattern [online]. 2023. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Nik-tendo-and-nobodylisten/Pattern>

PTK: Trappin Lonely [online]. 2022. Dostupné z: <https://genius.com/albums/P-t-k-cze/Trappin-lonely>

Renne Dang: Navzdory [online]. 2023. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Renne-dang/Navzdory>

Robin Zoot: Make Sudety Great Again [online]. 2022. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Robin-zoot/Make-sudety-great-again>

Sergei Barracuda: Finesa [online]. 2022. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Sergei-barracuda/Finesa>

Smack: Chimera Pt. 3: Snake [online]. 2021. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Smack/Chimera-part-3-snake>

Viktor Sheen: Barvy [online]. 2020. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Viktor-sheen/Barvy>

Viktor Sheen: Příběhy a sny [online]. 2021. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Viktor-sheen/Pribehy-a-sny>

Yzomandias & Nik Tendo: Kruhy a Vlny 217 Twins Edition [online]. 2022. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Yzomandias-and-nik-tendo/Kruhy-vlny-217-twins-edition>

Sekundární literatura

BAJGER, Kryštof et al. *Šestijazyčný slovník vulgarismů: Sprostě... v 6 jazycích*. 1. vyd. Český Těšín: Gabi, 1998. s. 190.

BAKER, Soren. *The history of rap and hip-hop*. Greenhaven Publishing LLC. 2012. s. 9.

BEČKA, J. V.: Slang a diference v běžně mluvené řeči at Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 27. ledna 1984. Plzeň: Pedagogická fakulta, 1987, s. 5–6.

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia. 1997. s. 272. ISBN 80-200-0617-60.

CHANG, Jeff. *Can't Stop Won't Stop: A History of the Hip-Hop Generation*. 1. vyd. New York: Picador 2006. ISBN-13: 978-0312425791.

ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Čeština: řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996, s. 24–25.

ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003, s. 23.

ČERMÁK, František. *Morfematika a slovo tvorba češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-146-0.

DOLEŽAL, A. (Ne)pikantní jazykověda. Praha: Grada Publishing, 1996. ISBN 80-7169-333-2.

JAKLOVÁ, Alena. Budeme argot nově definovat? In: *Slovo a slovesnost*, 60/4, 1999. s. 293–300.

FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: Hanex. 2003. s. 11.

FORMAN, Murray and Mark Anthony NEAL, eds. *That's the joint!: the hip-hop studies reader*. Psychology Press, 2004. s. 474.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. s. 51.

HEŘMÁNEK, Zbyněk. Hip-hop – Prkenice, ulice, police – jak se to rýmuje. In: Dorůžka, Petr. *Beaty, bigbeaty, breakbeaty*. Praha: Maťa. 1998.

HEŘMANSKÝ, Martin, a Hedvika NOVOTNÁ. Hudební subkultury. s. 89-110. In: JANEČEK, Petr. *Folklor atomového věku. Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Praha: Fakulta humanitních studií UK a Národní Muzeum. 2011.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a1854740-056c-11e3-9923-005056827e52>.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, s. 31.

HUGO, J.: *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2009. s. 8.

- JANOVEC, Ladislav. Vybrané slovotvorné postupy v současných českých sociolektech. In. *Sociolekty v různých sférách komunikace*. Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 226.
- MARTINCOVÁ, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. s. 213–214.
- MARYNČÁK, Richard. *Stručné dějiny nadávek a sprostých slov*. V Praze: KMa, 2007. s. 29. ISBN 978-80- 7309-496-6.
- NEBESKÁ, Iva. *Jazyk, norma, spisovnost*. Praha: Karolinum, 1996, s. 37. ISBN 80-7184-144-7. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d64db2e1-0ff4-11e3-9584-001018b5eb5c>
- ORAVCOVÁ, Anna. Underground českého hip hopu. In: KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. s. 133.
- Pragounion.cz* [online]. 2023. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.pragounion.cz/>
- RANGELOVA, Albena. Neosémantismy a neosémantizační procesy. In. Martincová, Olga a kol.: *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. s. 162.
- RANGELOVA, Albena. Workoholismus a to ostatní. In. *Naše řeč*. 1996, 79 (2), s. 110-112
- REJZEK, J., *Český etymologický slovník*. 2001. s. 246.
- SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta. 2007. ISBN 978-80-7368-308-5
- ŠIMANDL, Josef. Mechanické krácení a mechanické skládání; blending. In: D. Blagoeva, S. Kolkovska, M. Lišková (ed.), *Problemi na neologijata v slavjanskite ezici*. Sofia: Akademično izdatelstvo "Prof. Marin Drinov" 2013, s. 110-111.
- VESELÝ, Karel. *Hudba ohně. Radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. Praha: BiggBoss, 2010.
- VONDRÁČEK, Miloslav. *K jednomu z funkčních limitů argotu – kryptické prostředky ve vnitřní komunikaci (Já s moolahem)*. In.: Kolektiv autorů. *Sociolekty v různých sférách komunikace*. Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 50.
- YULE, George. *The study of language*. Cambridge university press. 2020. s. 726.
- Zeman, Ladislav P.: *Českej rap*. Praha: Mej Dej Praha, 2022. s. 384.
- ZEMAN, Jiří. Interakční funkce kontaktních výrazů v mluvě mládeže. In. *Sociolekty v různých sférách komunikace*. Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 158–159.

Internetové zdroje

Akademický slovník současné češtiny [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://slovníkcestiny.cz/heslo/beatbox/0/1020>

Alza.cz [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.alza.cz/fornite-battle-royale-info>

Bandzone.cz [online]. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://bandzone.cz/bpm?at=info>

Banger.cz [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.banger.cz/zmeny-ve-slangu-na-tiletych-od-padu-komunismu-az-dodnes/>

BARET, Daniel. Kunda – velký jazykový a významový rozbor oblíbeného slova prezidenta Miloše Zemana. In: *Reflex.cz* [online]. 2014. [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/60213/kunda-velky-jazykovy-a-vyznamovy-rozbor-oblíbeného-slova-prezidenta-milose-zemana.html>

BERGH, Gunnar & Sölve OHLANDER. "A Hundred Years of Football English: A Dictionary Study on the Relationship of a Special Language to General Language." *Alicante Journal of English Studies / Revista Alicantina de Estudios Ingleses* 0(32). 2019. s. 15–43. Dostupné z: <https://doi.org/10.14198/raei.2019.32.02>.

Bigboss.cz. [online]. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.bigboss.cz/interpreti/psh>

BOŘKOVCOVÁ, Máša. ROMSKÝ ETNOLEKT ČEŠTINY. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-01-04]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ROMSKÝ ETNOLEKT ČEŠTINY>

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Anglicismy v českém lexiku. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY V ČESKÉM LEXIKU>

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. KOMPOZICE. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOMPOZICE>

Cambridge dictionary [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/banger>

CASHANOVA BULHAR - OFF SEASON feat. LABELLO & TK27 (2L VIDEO)
In: Youtube [online]. 18. 11. 2018 [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=dOC0aS28aY0>. Kanál uživatele DVOJLITRBOYZZ.

CIESLAR, Petr. *Jazykové hry raperů. Neologismy nejen z angličtiny shromažďuje databáze Neomat*. Online. In.: Akademie věd ČR. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/humanitni-a-filologicke-vedy/Jazykove-hry-raperu.-Neologismy-nejen-z-anglictiny-shromazduje-databaze-Neomat/>. [2022-11-09].

Čeština 2.0 [online]. 2008 [cit. 2023-11-09]. Dostupné z: <https://cestina20.cz/slovník/mic/>

Dictionary.com [online]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/>

ELŠÍK, Viktor: LEXIKÁLNÍ ROMISMY V ČEŠTINĚ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/LEXIK%C3%81LN%C3%8D%20ROMISMY%20V%20%C4%8CE%C5%A0TIN%C4%9A>

ESCOTO, Aina March. *Rap the Language*. Publicaciones Didácticas. 2012. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: [Rap the Language - CORE](#)

Funny squirrels singing Vanilla Ice TV commercial. In: Youtube [online]. 7. 5. 2008. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=n7oC2MAITXA>

Forbes.cz [online]. 2023. Dostupné z: <https://forbes.cz/lists/youtuberi23/top-10-youtuberu-a-streameru/jon-marianek/>

Genius.com [online]. 2009. Dostupné z: <https://genius.com/>

Heyfomo.cz [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://heyfomo.cz/co-je-nejlepsi-cesky-diss-track-vsech-dob>

HLADKÁ, Zdeňka. Univerbizace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>

HOLZMAN, Ondřej. Sparta, Rohony a Manene zbořili žebříčky. Teprve doceníme, že se náš song líbí i rivalům, zní z Letné. In: *CzechCrunch.cz* [online]. 2024. [cit. 2024-06-020]. Dostupné z: <https://cc.cz/sparta-rohony-a-manene-zborili-zebricky-teprve-docenime-ze-se-nas-song-libi-i-rivalum-zni-z-letne/>

HORÁK, Ondřej. *Chaozz v duši: Příběh nejpopulárnější kapely českého hip hopu* [online]. [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/hudba/chaozz-v-dusi-pribeh-nejpopularejsi-kapelyceskeho-hip-hopu_481857.html.

HUBÁČEK, Jaroslav a Marie KRČMOVÁ. SOCIOLEKT. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>

Ice Ice Baby Ford fiesta snow. In: Youtube [online]. 3. 1. 2015. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=yaYCTk6_AQw. Kanál uživatele tube9001.

iDnes.cz [online]. 2021. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/internet/tiktok-nejnavstevovanejsi-web-internet-google.A211222_212735_sw_internet_pmk

Instagram. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.instagram.com/welovefuncz/p/CzPQm62tP-A/?img_index=1

JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK: VULGARISMUS. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

KRČMOVÁ, Marie. OBECNÁ ČEŠTINA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-03]. Dostupné z: [https://www.czechency.org/slovník/OBECNÁ ČEŠTINA](https://www.czechency.org/slovník/OBECNÁ_ČEŠTINA)

Kinder Pingui. In: Youtube [online]. 19. 9. 2008. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CZqU-dnuBsM>. Kanál uživatele HappyPyjama.

KRČMOVÁ, Marie. Stratifikace současné češtiny [online]. *Linguistica online*. Brno: MUNI, 2005. s. 2 [cit. 1. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-012.pdf>

LEACH, Andrew. "One Day It'll All Make Sense: Hip-Hop and Rap Resources for Music Librarians." *Notes*, 65(1). 2008. s. 9–37. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/30163606>.

LIPTAK, Carena. *GRAMMY Rewind: MC Hammer Accepts A GRAMMY For "U Can't Touch This" With Gratitude, Faith & Patriotism On His Mind In 1991* [online]. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.grammy.com/news/mc-hammer-u-cant-touch-this-grammys-win-acceptance-speech-video-rewind>

MADDEN, Sidney. Today in Hip-Hop: Ice Ice Baby becomes first rap single to hit no. 1 on the Billboard Hot 100. *XXLMAG.com* [online]. 2016. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.xxlmag.com/today-hip-hop-ice-ice-baby-first-rap-single-no-1-billboard-hot-100/>

MÁDL, Luděk. Fotbalista Kučera rapoval o Berbrovi a se zlou se potázal. Teď jde do druhého kola souboje s asociací. In: *Seznam Zprávy* [online]. 2019. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbalista-kucera-rapoval-o-berbrovi-a-se-zlou-se-potazal-ved-jde-do-druheho-kola-souboje-s-asociaci-66501>

MATĚJČEK, František. *To nejlepší od Rapmasters – skutečně důvod k bilancování?*. [online]. 2001. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://musicserver.cz/clanek/3890/rms-rapmasters-best-of/>

MARTINCOVÁ, O. Neologismus. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/NEOLOGISMUS>

Muller Riso Rice Rice Baby reklama. In: Youtube [online]. 9. 1. 2020. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mgh3spEyVVc>. Kanál uživatele Drek V Hlačah.

MUSILOVÁ, Zuzana. Dvě ceny Anděl míří do Jihlavy. Trio 58G má nejlepší rapovou desku i největší přízeň fanoušků. In: *Jihlavská drbna* [online]. 2023. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z:

<https://jihlavaska.drba.cz/zpravy/kultura/19875-dve-ceny-andel-miri-do-jihlavy-trio-58g-ma-nejlepsi-rapovou-desku-i-nejvetsi-prizen-fanousku.html>

Musixmatch.com [online]. [cit. 2023-11-09]. Dostupné z:

<https://www.musixmatch.com/lyrics/Marpo-feat-MC-Wohnout/Hollywood>

Naše řeč. 1926, 10 (1), s. 30. Dostupné také z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=1307>

NEKULA, Marek. VÝPŮJČKA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VÝPŮJČKA>

Nezzazvoni.cz [online]. [2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.nezzazvoni.cz/vykladovy-slovník-pro-ucitele/>

Nezzazvoni.cz [online]. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.nezzazvoni.cz/vykladovy-slovník-pro-ucitele-2-díl/>

Online Etymology Dictionary cz [online]. Dostupné z: <https://www.etymonline.com>

OVERELL, Rosemary. Emo online: Networks of sociality/networks of exclusion. In: *Perfect Beat*, 11(2), s. 148. 2010. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z:

<https://ourarchive.otago.ac.nz/handle/10523/8382>

Playstation.com [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.playstation.com/cs-cz/accessories/playstation-vr-aim-controller/>

RapStory: 1/10 Kontakt Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010001/>

RapStory: 2/10 Zjevení. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010001/>

RapStory: 4/10 Převrat. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010004/>

RapStory: 5/10 Svoboda. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010005/>

RapStory: 9/10 Family Guy. Česká televize [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13652091672-rapstory/220562280010009/>

Regiony ČT24. Česká televize [online]. 2024. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12094108610-regiony-ct24/324281381960120/cast/1022580/>

RUSÍNOVÁ, Zdenka. DERIVACE. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [2023-11-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DERIVACE>

SETARO, Shawn. *How Trap Music Came to Rule the World* [online]. 2018. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.complex.com/music/a/shawn-setaro/how-trap-music-came-to-rule-the-world>

Seznam.cz slovník [online]. Dostupné z: https://slovník.seznam.cz/preklad/anglicky_cesky

Sketchengine.eu [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.sketchengine.eu/wp-content/uploads/ske_czech_manual.pdf

Slovník afixů užívaných v češtině. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: [https://www.slovníkafixu.cz/heslar/-it%20\(se\)](https://www.slovníkafixu.cz/heslar/-it%20(se))

STEPHENS, Richard. ATKINS, John. KINGSTON, Andrew. *Swearing as a response to pain*. [online] NeuroReport, 2009. [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <http://www.mzellner.com/page4/files/2009-stephens.pdf>

ŠIMŮNKOVÁ, Lucie. *Český kovboj Marpo smíchal rap s country a divokými kytarami* [online]. 2018. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.ireport.cz/clanky/recenze/recenze-cesky-kovboj-marpo-smichal-rap-s-country-a-divokymi-kytarami>

TRSKOVÁ, Klára. *Čeština v rytmu rapu*. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://nastenka.neologismy.cz/index.php/2020/08/20/cestina-v-rytmu-rapu/?fbclid=IwAR3NFQ6tFWyhn76jirxAYYu7yXV_ZINsRyopL6-6MwWN6-OSJHKD_jzJBP8

UŠÁK 279 Tomáš Kučera. In. Youtube [online]. 15. 10. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bQGFJwjDuX8>. Kanál uživatele Jaromír Bosák.

VESELÝ, Karel. *Country rap by mohl být prodejní senzací, jen musí překonat stereotypy* [online]. 2019. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/country-rap-by-mohl-byt-prodejni-senzaci-jen-musi-prekonat-stereotypy-prQD6>

VESELÝ, Karel. *Když metafory v rapu nejsou potřeba: Rok 2020 patřil drillu* [online]. 2021. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/kdyz-metafory-v-rapu-nejsou-potreba-rok-2020-patril-drillu-sNF6N>

VESELÝ, Karel. Zapomeňte na Chinaski. Viktor Sheen a Calin ukazují, že rap je nový pop. In. *Seznam Zprávy* [online]. 2023. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-deska-ktera-zmeni-cesky-rap-viktor-sheen-a-calin-z-nej-udelali-mainstream-225561>

ZHOU, Naaman. Vibe check: what does the most overused word of our era actually mean? In. *The Guardian.com* [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2023/mar/22/vibes-definition-slang-language-meaning>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha: Dotazník

Expresivní výrazy

Jsem studentem:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- základní školy (prima-kvarta) střední školy (kvinta-oktáva)

Jsem:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- muž žena jiné

Je mi _ let: (doplňte Váš věk)

- 13 14-15 16-17 18 19

Napište první písmeno Vašeho křestního jména:

Slovní výraz „flexit“

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- znám neznám

Co tento výraz znamená? (Pokud nevíte, napište u této i dalších odpovědí znak "-")

V běžné mluvě daný výraz:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- aktivně používám zřídka používám nepoužívám

Pokud výraz používám, využívám ho v projevu:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Mluveném Psaném Mluveném i psaném

Pokud výraz používám, využívám ho, abych vyjádřil/a něco:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Pozitivního Neutrálního Záporného Nedokážu určit

Výraz vnímám jako:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Nový Dnes už běžně užívaný

- Nedokážu určit

Která další slova se mi v kontextu s tímto výrazem vybaví:

Nápověda k otázce: *např. u slova „flexit“ by se mohlo napsat: oblečení, rap,...*

Kde/od koho jste daný výraz slyšeli?

Slovní výraz „vibe“ [vajb]

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď* znám neznám

Co tento výraz znamená? (Pokud nevíte, napište u této i dalších odpovědí znak: -)

Jakým jiným slovem by se dal tento výraz nahradit:

Pokud výraz používám, využívám ho, abych vyjádřil/a něco:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď* Pozitivního Neutrálního Záporného Nedokážu určit

Která další slova se mi v kontextu s tímto výrazem vybaví:

Nápověda k otázce: *např. u slova „flexit“ bych mohli napsat: oblečení, rap,...*

Výraz vnímám jako:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Nový Dnes už běžně užívaný

Nedokážu určit

Pokud výraz používám, využívám ho v projevu:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Mluveném Psaném Mluveném i psaném Nedokážu určit

V běžné mluvě daný výraz:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

aktivně používám zřídka používám nepoužívám

Kde/od koho jste daný výraz slyšeli?

Slovní výraz „love“ [love]

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

znám neznám

Co tento výraz znamená:

V běžné mluvě daný výraz:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- aktivně používám zřídka používám nepoužívám

Pokud výraz používám, využívám ho v projevu:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- mluveném psaném v mluveném i psaném

- Nedokážu určit

Pokud výraz používám, využívám ho, abych vyjádřil něco:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- pozitivního neutrálního záporného nedokážu určit

Výraz vnímám jako:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- nový dnes už běžně užívaný v ČR nedokážu určit

Která další slova se mi s tímto výrazem vybaví

Nápověda k otázce: *(např. u slova „flexit“ bych mohli napsat: oblečení, rap,...):*

Kde/od koho jste daný výraz slyšeli?:

ČESKÝ RAP

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- poslouchám občas poslouchám neposlouchám

Jaké české rapery posloucháte?

Poslouchám rap spíše kvůli:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- textu písní a jejich obsahu rytmu (zajímavý beat atd.), nehledám v písních nějaké poslání „jak kdy“ nedokážu určit

Jaká jsou Vaše oblíbená rapová témata?

Český rap mě v něčem inspiroval (např. k užívání některých slov, ke koupi značky nějakého oblečení, k zhlédnutí filmu či hraní videoher, k politickým názorům,...)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Ano Ne

Pokud ano, v čem?

V českém rapu je často zdůrazňována důležitost peněz, souhlasíte s např. s tvrzeními, že jsou peníze důležitější než vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Nevím

Souhlasíte s tím, že rapování o penězích může mladé lidi motivovat k práci a vydělávání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Nevím

Slovní výraz „beef“ či „beefovat“ [bíf]

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- znám neznám

Co tento výraz znamená:

V běžné mluvě daný výraz:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- aktivně používám zřídka používám nepoužívám

Pokud výraz používám, využívám ho v projevu:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- mluveném psaném v mluveném i psaném nedokážu určit

Pokud výraz používám, využívám ho, abych vyjádřil něco:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- pozitivního neutrálního záporného nedokážu určit

Výraz vnímám jako:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- nový dnes už běžně užívaný v ČR nedokážu určit

Která další slova se mi s tímto výrazem vybaví (např. u slova „flexit“ bych mohli napsat: oblečení, rap,...):

Jakým jiným slovem by se dal tento výraz nahradit:

Kde/od koho jste daný výraz slyšeli?:

Slovní výraz OG [ou dží]

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- znám neznám

Co tento výraz znamená:

V běžné mluvě daný výraz:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- aktivně používám zřídka používám nepoužívám

Pokud výraz používám, využívám ho v projevu:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- mluveném psaném v mluveném i psaném nedokážu určit

Pokud výraz používám, využívám ho, abych vyjádřil něco:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- pozitivního neutrálního záporného nedokážu určit

Výraz vnímám jako:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- nový dnes už běžně užívaný v ČR nedokážu určit

Která další slova se mi s tímto výrazem vybaví (např. u slova „flexit“ bych mohli napsat: oblečení, rap,...):

Jakým jiným slovem by se dal tento výraz nahradit:

Kde/od koho jste daný výraz slyšeli?: